

„APELE SFINTE ALE CERULUI BĂNĂȚEAN”

Ne-am întâlnit în vremea viețuirii noastre, ca să folosesc o sintagmă nichitastănesciană, cu prilejul vizitei în Banat a domnului prof. univ. dr. Max Demeter Peyfuss de la Universitatea din Viena, care era oaspetele lui Petre Stoica și, amândoi, invitații mei preț de câteva ceasuri. Ceasuri târzii, ce-au scos din anonimat amintiri întemeietoare. Am convenit atunci cu Petre Stoica, fumător de tagmă boierească - ținea pachetul pe masă - „nu ca Preda, ascuns în buzunar”, să ne reîntâlnim, pentru a duce la capăt un interviu dorit de amândoi. Și tot la acea masă, l-am auzit întâia oară vorbind despre Banat ca unul robit de frumusețea apelor sfinte ale cerului bănățean. Cerul obârșiei sale...

Nutrea un dispreț imperial pentru regat, motiv pentru care, ajuns la vârsta hotărârilor înțelepte s-a reîntors în patria sa. *Banatul e patria noastră restrânsă...*

Ce a spus el atunci despre Banat am regăsit în rândurile unor pagini de „Dicționar autobiografic” apărute în Convorbiri literare, unde descrie amănunțit mediul, ambianța în care a crescut, insistând asupra particularităților economice bănățene, fundamental deosebite de cele ale restului țării. Afirmă Domnia Sa în rândurile pomenite că: „Banatul copilăriei mele constituie o zonă limită a Europei, desprinsă de trupul imperiului habsburgic muribund, care păstrează pecetea civilizației apusene, a unui stil de viață având la bază o moralitate mai

severă și o definiție mai precisă despre hărnicie și muncă”. Și într-o discuție cu D. R. Popescu în Tribuna nr. 46 și 47 din 1980, întrebând fiind ce moștenire i-a lăsat regatul Banatului, răspunde: „Banatul mi-a lăsat drept moștenire reflexul trăsăturilor amintite în Dicționarul autobiografic: cultul muncii, o anumită tipicărie, îndârjirea, suspiciunea, oroarea de improvizație, groaza de falsele embleme ale Balcanului, respectul pentru avutul altuia, dragostea pentru adevăr și datina străbună. Singurele lucruri ce nu s-au putut lipi nicidecum de mine sunt: zgârcenia, cumpătarea la băut și mândria de a fi fruncea... Virtuți pe care le doresc altora.”

Vasile TODI

Din poezia frumoasă a lumii

Valțul rozelor

ALEXANDRU MACEDONSKI

*Pe verdea margine de șanț
Creștea măceșul singuratic,
Dar vântul serii nebunatic
Pofti-ntr-o zi pe flori la danț.*

*Întâi pătrunse printre foi,
Și le vorbi cu voce lină,
De dorul lui le spuse-apoi,
Și suspină - cum se suspină...
Și suspină - cum se suspină...*

*Albeața lor de trandafiri,
Zâmbind prin roua primăverii,
La mângâierile-adierii
A tresărit cu dulci simțiri.*

*Păreau năluci de carnaval
Cum se mișcau catifelate,
Gătite toate-n rochi de bal,
De vântul serii sărutate,
De vântul serii sărutate.*

*Scăldate-n razele de sus,
Muiate în argintul lunii,
S-au dat în brațele minciunii,
Și rând pe rând în vânt s-au dus.*

*Iar vântul dulce le șoptea,
Luându-le pe fiecare,
Ș-un valț nebun se învărtea,
Un valț - din ce în ce mai tare,
Un valț - din ce în ce mai tare.*

LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI • LA PAS PRIN CAPITALA BANATULUI

IOAN HAȚEGAN

Una dintre clădirile timișorene pe care legenda nu le-a ocolit este și această clădire cu un etaj, cu parter boldit și curte interioară. Construcția datează de la începutul secolului al XIX-lea. Mai înainte, aici era una dintre porțile cetății medievale, numită „Forforos” sau „Forforoza”. Prin această poartă și-a făcut intrarea triumfală în cetate prințul Eugen de Savoya în fruntea trupelor imperiale habsburgice pe 18 octombrie 1716. Deși demolarea cetății vechi începe încă din 1723, fosta poartă este păstrată - în cinstea prințului - și se transformă într-o clădire unde (între 1739-1769) evreii mozaici își fac o casă de rugăciuni (să nu uităm că suntem în „careul evreesc” din Timișoara). Cu vremea, comunitățile sefardă și așkenază își ridică sinagogi pe locul actualii clădiri din str. Mărășești, colț cu Gheorghe Lazăr. Poarta

„Casa Prințului Eugen”

este în cele din urmă dăruită. Pe 19 decembrie 1804, Michael Zacher o cumpără pentru 11.600 de florini, în 1829, clădirea (deja construită) volora 19000 de florini, iar proprietarul era Rudolf Moran. Majoritatea surselor indică anul 1817 ca început al acestei clădiri. În noiembrie 1849, Veselinovici, căpitanul orașului, cumpără casa

cu 9000 de florini. După câțiva ani, noi proprietari devin familia Savici - de generații în administrația orașului Timișoara. O altă tradiție susține faptul că administrația a obligat (oare de ce nu o face și acum?) proprietarii să mențină deasupra intrării un basorelief ce conține imaginea unei porți a vechii cetăți și un text în germană „Prinz Eugen erobert Jahr 1716” (Prințul Eugen a cucerit-o în anul 1716). Motivația de odinioară s-a pierdut, dar tradiția a rămas. Cândva, deasupra, s-a montat o casetă cu sticlă. Astăzi, fără o intervenție urgentă (oare cine să o facă?) și acest basorelief se pierde. Puțini timișoreni mai arată cu mândrie oaspeților clădirea și tot mai puțini sunt cei ce cunosc tradiția. Rândurile de față s-ar dori un îndemn către timișoreni, dar și unul către primărie care, trebuie să pună piciorul în pragul casei prințului Eugen și să readucă prospețimea monumentului și a tradiției. Căci fără tradiție un oraș nu există.

Foaia de Giarmata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Domnul primar Virgil Bunescu, invitat de onoare al Galei Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric

Agerpres - Constantin Duma

Gala anuală a premiilor acordate de Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric pentru mai multe personalități, din domenii diferite, care prin activitatea depusă au contribuit la creșterea prestigiului și demnității Țării Banatului, s-a desfășurat în data de 16 mai, la Teatrul Municipal din Lugoj. La gala din acest an a fost prezent și domnul primar Virgil Bunescu împreună cu soția domniei sale, în calitate de invitați de onoare. Întrebat despre impresia pe care grandiosul eveniment i-a lăsat-o, domnul primar Virgil Bunescu ne-a declarat: „un eveniment emoționant, care, în acest areal, este unic. Nu m-a mirat prezența personalităților laureate de Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric pentru că ei, în sine, sunt personaje de reportaj. Dacă nu ar fi acești oameni, pe cine ar prezenta jurnaliștii în materialele lor? Cât despre Gala de anul viitor, eu sunt optimist. Mă gândesc că poate se vor diversifica domeniile pentru care laureații vor fi premiați, dar cred că ar fi pozitiv și ca acest eveniment să-și schimbe locația pentru ca oamenii să intre mai ușor în contact cu Gala”.

Printre cei care au urcat pe scenă pentru a primi prețioasele distincții îi amintim pe Ion Caramitru, Ștefan Popa POPA'S, Dan Radosav, Academician Ion Boldea, P.S. Episcop Siluan Mănuilă, Academician Ioan Munteanu, Corina Căprioru.

ESTERA ROSENBLUM

BIBLIOTECA DIN GIARMATA, DESCHISĂ

Andrada CĂDARIU

După ce o perioadă bună de timp comuna Giarmata nu a mai avut bibliotecă, iar cărțile, unele foarte vechi, zăceau aruncate, iată că a venit timpul ca elevii comunei noastre – și nu numai – să beneficieze de o bibliotecă realizată la cele mai înalte standarde. Pentru

ca acest lucru să fie posibil, o mare parte dintre cărți au fost recondiționate, iar în biblioteca recent inaugurată funcționează din 15 iunie și un centru Biblionet cu patru calculatoare, o imprimantă, un scanner și un videoproiector, unde atât copiii, cât și cetățenii comunei vor avea acces. „Eu sper în primul rând să vină copiii, dar nu numai ei, ci și alți cetățeni din comună, care sunt liberi oricând să acceseze cele peste 3000 de titluri, dintre care unele sunt cărți vechi în limba germană”, a declarat domnul primar Virgil Bunescu la deschiderea bibliotecii din comună.

Inaugurarea bibliotecii aflată în incinta școlii din centrul de comună a fost făcută în data de 9 mai, în prezența domnului primar Virgil Bunescu, a președintelui Consiliului Județean Timiș, domnul Titu Bojin, a inspectorului școlar general al județului Timiș, prof. dr. Cornel Petroman, dar și alte oficialități județene.

Vechea bibliotecă a fost părăsită în urmă cu mult timp, tot tezaure de carte era pe jos, iar spațiul nou, igienic, modern, poate să fie un imbold pentru tinerii care încă doresc să citească. Importanța bibliotecii în viața comunei a fost subliniată și de prof. dr. Cornel Petroman, inspectorul școlar general al județului Timiș: „Orice comună are nevoie de o bibliotecă. La Giarmata, la fel ca în multe alte comune din Timiș, această bibliotecă era o necesitate, mai ales că are multe titluri, iar accesul la raft se face foarte ușor, cum se face în cele mai moderne biblioteci. Faptul că în Giarmata nu era o bibliotecă până acum a fost, probabil, o neglijență, dar inaugurarea de astăzi, spațiul modern și primitor în care sunt dispuse cărțile fac din lectură o plăcere. Profesorii din Giarmata știu ce au de făcut, iar pentru a dezvolta elevii trebuie să-i pună în contact cu cartea, iar acum au această posibilitate.”

Toate oficialitățile prezente la deschiderea bibliotecii din Giarmata au subliniat importanța acestui spațiu pentru dezvoltarea tinerilor din comună, dar și pentru accesibilitatea de care se vor bucura toți cetățenii comunei.

MOȘTENIREA „LĂZII CU ZESTRE” DE LA GIARMATA

CORNELIA FLOREA

În 27 aprilie, la Giroda s-a desfășurat etapa zonală a Festivalului Concurs „Lada cu zestre”, aflat la a VII-a ediție. Păstrători ai tradiției populare bănățene din toate comunele timișene au urcat pe scenă cu ceea ce aveau mai de preț în moștenirea lăsată de străbuni. Comuna noastră a fost reprezentată la toate cele patru secțiuni: coregrafie, muzică, poezie și teatru, dar și la gastronomie, expoziții și colecții. În urma deliberării juriului format din personalități marcante în cultura tradițională bănățeană, comuna noastră a trecut mai departe, la etapa pe județ.

Mai întâi, în scenă au intrat dansatorii. Competitorii, a șaptea ediție fiind, se cunosc destul de bine între ei. Ansamblul „Sânziene Bănățene” al comunei Giarmata, sub îndrumarea coregrafei Veronica Kretten a adus în scenă cinci tipuri diferite de dansuri, de la tablou coregrafic, dans bănățean mixt, dans tematic, până la dansuri pe grupuri de dansatori și dansuri germane. Indiscutabil, tinerii de aici, amatori desigur, dar riguroși, au avut o evoluție care a câștigat publicul. Dovadă că au fost aplaudați la fiecare moment esențial și au trecut la faza județeană. După încheierea acestor reprezentații, coregraful Veronica Kretten a ținut să mulțumească tinerilor din ansamblu pentru tot efortul depus pe scenă.

„Am emoții și sunt fericită că am copii buni și văd că merge treaba. Comparativ cu anul trecut, evoluția copiilor din Giarmata este puțin mai scăzută, din cauză că am schimbat componenții ansamblului. Mulți copii care s-au dus la licee nu au mai venit la repetiții și am trecut de la grupe mai mici la cei mari, astfel că un an trebuie să fie în probă. Iar pentru prezența de astăzi la Festivalul Lada cu Zestre țin să-i mulțumesc domnului primar, Virgil Bunescu și Consiliului Local. Orice deplasare, orice activitate avem, ei ne susțin”, a declarat Veronica Kretten pentru „Foaia de Giarmata”.

Nu a fost sală liberă în Căminul Cultural din Giroda, aici desfășurându-se secțiunea de coregrafie și cea muzicală. Astfel, secțiunile de expoziții, de poezie și teatru s-au desfășurat la școala din comună, iar secțiunea de gastronomie la un restaurant din localitate.

Un impact cu totul aparte a avut la public doamna Maria Petchescu, la secțiunea muzicală. Tot la această secțiune, comuna Giarmata a fost reprezentată de Loredana Vlad, Rus Diana, de un grup vocal de fete, dar și de solistul instrumental Nicolae Hrinu. Prestația lor de la această categorie a propulsat Giarmata la faza județeană.

Gospodine din zece localități au adus mâncăruri, unele pregătite după rețete foarte vechi. Domnul Rusalin Hoarcă, directorul Casei de Cultură Giarmata, ne-a prezentat în detaliu preparatele. „La această etapă a concursului ne-am prezentat cu trunchi făcut de familia Olaru, fasole făcută de doamna Spoială, varză și cu carne de porc – tot a familiei Olaru, colăceii sunt ai doamnei Kretten Veronica, colega noastră, instructor de dansuri, iar restul ce mai este pe masă este tot al ei. Referitor la pâine, denumirea dată de noi, „pita bănățeană roata carului” este făcută de familia Lăzău Sorina. În fiecare an ne-am prezentat cu această pâine și din an în an este tot mai mare și mai îmbunătățită. Anul acesta am înfrumusețat masa cu fructe și cu o răchie românească cu gust original.”

O altă zonă de interes s-a dovedit cea a expozițiilor de costume populare - secțiune la care doamnelor Maria Petchescu, Camelia Păian și domnul Rusalin Hoarcă dețin adevărate comori - a colecțiilor de păpuși în costume populare, de icoane pictate pe sticlă prezentate de doamna Mariana Brenda, de obiecte de artizanat. Surpriza din acest an a constituit-o doamna Gabriela Petchescu, care, s-a prezentat cu o expoziție de obiecte de artizanat din lucruri reciclabile. „De exemplu acest coșuleț cu fundiță roșie este făcut dintr-un pachet de țigări, coșuri de gunoi făcute din bidoane de apă, pentru copii”, ne-a declarat tânăra care a prezentat în jur de 30 de exponate. Pe lângă expoziția de costume populare și obiecte de artizanat popular, Giarmata s-a prezentat și cu expoziție de fotografii vechi (Camelia Păian și Rusalin Hoarcă).

Foaia de Ramna

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Părerile sunt împărțite în privința regionalizării

Valeria Magdalena CIUREA - primar al comunei Ramna

Doamna primar Valeria Magdalena Ciurea, în data de 7 iunie ați participat, la Timișoara, alături de colegii primari din județele Timiș, Arad, Hunedoara și Caraș-Severin la dezbateri privind împărțirea administrativă a României pe regiuni, unde a fost prezent și vicepremierul Liviu Dragnea, Ministrul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. Cum vi se pare, în calitate de primar, ideea regionalizării?

► Într-adevăr, vineri, 7 mai, am participat la Timișoara la dezbateri privind regionalizarea și descentralizarea. În primul rând, când am intrat în sală, s-a dat o mapă fiecărui participant. În acea mapă era un chestionar la care fiecare participant a trebuit să răspundă. După aceea au fost puse întrebări de către participanți, în special de către primarii de orașe și municipii. Spre exemplu, primarul municipiului Caransebeș și primarul de la Moldova Nouă au adus în discuție orașul Orșova, spunând că pe vremuri acesta făcea parte din Banat. Să știți că răspunsul domnului vicepremier a fost tranșant, explicând că acest lucru ar presupune o altă reîmpărțire a județului, care nu se va face, deși această situație a fost întâlnită și în alte județe. Aceste dezbateri

se țin pentru a se afla părerea oamenilor în legătură cu regionalizarea, dacă este necesară, dacă este benefică pentru noi. Desigur, părerile sunt împărțite.

Ce ar însemna pentru comuna pe care o conduceți acest proces de regionalizare?

► Ar fi benefică dintr-un punct de vedere. Am văzut cum s-a prezentat situația și cum ni s-a explicat. Regionalizarea este benefică pentru cetățeni, în sensul că aceștia, dar și noi, primarii, nu trebuie să ne deplasăm la București pentru fiecare hârtie. S-a propus capitala regiunii la

Timișoara, dar domnul primar Francisc Boldea a insistat să stabilească capitala la Lugoj. Părerea mea, personală, este că va fi la Timișoara, acolo sunt toate structurile necesare, deși pentru noi Lugoj ar fi mai aproape.

Cine ați dori să fie președintele de regiune?

► Părerile sunt împărțite, dar este clar că eu mi-aș dori ca acel președinte de regiune să fie domnul președinte Sorin Frunzăverde.

În privința fondurilor, credeți că vor fi egale sau mai mari ca cele care vă sunt alocate acum?

► Depinde de implicarea primarului. Este mai simplu să se facă proiecte, să se ia banii de la Timișoara și să nu mai facem atâtea drumuri până la București. În primul rând este obositor și, în al doilea rând, foarte costisitor. Am un proiect pe măsura 313 prin APDRP, pentru un Centru de Informare Turistică și nu vă spun câte drumuri am făcut la Timișoara. Gândiți-vă dacă trebuia să fac drumurile acelea la București. Dacă lucrurile vor sta așa cum au fost prezentate, regionalizarea este un proces benefic pentru Ramna.

INTERVIU REALIZAT DE
ALEXANDRU LUPEA

RUGA DE LA RAMNA

DANIELA IACOBESCU

În comuna Ramna, Ruga are loc în a doua și a treia zi de Paște, când se sărbătorește hramul bisericii. În acest an, comuna noastră s-a bucurat de o Rugă frumos organizată, autentic bănațeană, onorată cu prezența de numeroși locuitori ai comunei și de „goșci”. Comuna Ramna s-a bucurat mereu de o bogată activitate culturală, iar Ruga era și este cea mai importantă sărbătoare a localității, în afară de Paște și Crăciun. În vechime, ca și acum, pregătirile erau începute cu mult înainte de eveniment. Se văruiau casele în interior și exterior, se făcea curățenie în curte, erau văruiți pomii, curățate șanțurile.

În prima zi de Paște se mergea dimineața la biserică, unde corul răspundea la liturghie, iar după masă finii mergeau cu plocon la nași. De dimineață, erau înhămați caii la căruță și se pleca în satele învecinate pentru a aduce „goșcii”, de obicei rude, prieteni, la rugă.

Căruțele erau frumos împodobite cu „șituri” cu spate pe care erau puse „cilimuri”. După ce ajungeau goșcii, plecau împreună cu ei la biserică. După întoarcerea de la biserică, masa era pregătită. Ruga începea cu „jocul călușarilor” care au fost instruiți de către Bănășilă Achim, iar mai târziu de către Achim Adam, zis Bălu.

Întorcându-ne în prezent, pentru a afla cum s-a desfășurat Ruga de la Ramna și ce schimbări a suferit în timp, am stat de vorbă cu doamna primar a comunei Ramna, Valeria Magdalena Ciurea. Domnia sa ne-a declarat că a așteptat această Rugă cu emoție, fiind prima pe care a organizat-o în calitate de primar. „Pentru mine a fost o onoare să organizez Ruga comunei Ramna. Într-adevăr, a fost greu, toate responsabilitățile au fost pe umerii mei, dar bucuria că totul a ieșit ca la carte, că am văzut lume multă venind, mai ales în prima zi, m-au făcut să uit toate greutățile organizării”, ne-a explicat doamna primar. Surprinzător a fost faptul că și a doua zi localnicii au fost prezenți la Rugă, deși într-un număr mai mic - Ruga comunei noastre fiind suprapusă cu cea de la Bocșa.

Bucuria a fost cu atât mai mare cu cât în deschiderea Rugii a dansat Ansamblul „Satul meu” din Ramna, doamna primar punând și pe seama acestui eveniment numărul mare de oameni prezenți. „Ansamblul „Satul meu” a prezentat patru dansuri populare, a cântat Mona-Lisa Șufan și formația condusă de Radu Șufan, în ambele zile, au venit și tineri de la Ansamblul „Bocșana”. Printre invitați l-am avut pe domnul primar al comunei Vermeș, un bun prieten al meu și al comunei noastre.”

În ceea ce privește edițiile viitoare, doamna primar Valeria Magdalena Ciurea își dorește să schimbe data pentru acestea, dat fiind faptul că marțea este zi lucrătoare și nu vrea să răpească din zilele de distracție ale consătenilor. Pentru reușita ediției din acest an dorim să mulțumim Primăriei Ramna și Consiliului Local al comunei, care a votat majoritar pentru finanțarea formației care v-a încântat pe parcursul celor două zile. „Eu îmi doresc din tot sufletul ca această tradiție să nu se piardă. Sunt alte generații, tineretul din ziua de astăzi nu mai este interesat de folclor, majoritatea își doresc discotecă, dar eu voi lupta pentru păstrarea acestei tradiții și să sperăm că putem să ținem în continuare Ruga de la Ramna”, a mai spus doamna primar Valeria Magdalena Ciurea. Și, în virtutea acestei promisiuni în 15 august, se va ține o a doua Rugă pe raza comunei, la Valeapai.

RAMNA, PRINTRE FRUNTAȘELE CARAȘULUI LA ACTIVITATE CULTURALĂ

KATHERINE SCHNEIDER

În domeniul vieții culturale, Ramna a fost mai tot timpul printre comunele fruntașe ale județului. Cel dintâi cor despre care se știe a fost înființat de către învățătorul confesional Iovașcu în anul 1860. Cu acest cor bărbătesc pe patru voci se dădea răspunsul la liturghie, apoi, mai târziu a organizat serbări culturale. Corul ortodox a fost reorganizat pe la 1880 și condus de învățătorul Romul Ancușă, sub denumirea de „Lyra”. Din acest cor bărbătesc, urmașul lui Ancușă, Dănilă Iliescu, a făcut în 1892, un cor mixt cu 80 de persoane. De acum corul a participat la diferite emulări și câștigă numeroase diplome. Corul a fost susținut cu multă dragoste de către preoții

Velceleanu și Pincu. Uniții au înființat un cor bărbătesc pe la anul 1885, instruit de învățătorul Nicolae Miclău, originar din sat, bun cunoscător al notelor. Corul a fost instruit apoi de țaranul Aron Mihăescu. Din 1890 și până în preajma celui de-al doilea război mondial, corul a fost condus de țaranul Vasile Bălan. Corul devine mixt de 50 de persoane. Pentru desfășurarea activităților culturale, cele două confesiuni și-au clădit câte o casă culturală, uniții în 1930, ortodocșii în 1935. După 1948 corul a fost instruit de învățătorul Ioachim Dragoescu, originar din sat, iar mai apoi de Pascu Nicolae. Corul răspundea la liturghie, dar participa și la spectacole organizate cu ocazia sărbătorilor de iarnă și la deplasări în comunele învecinate. Fanfara a avut o activitate deosebită începând din anul 1928 când conducerea acesteia a fost preluată de către Achim Adam. Acesta a avut compoziții proprii, armonizări. A dăinuit până prin anul 1980.

Foaia de Vermeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

RUGA COMUNEI VERMEȘ, SĂRBĂTOAREA VERITABILĂ A CĂRĂȘENILOR

În data de 13 iunie, de sărbătoarea Înălțării Domnului și a Zilei Eroilor, la Vermeș a avut loc Ruga. Spre deosebire de alte părți ale Banatului, aici acest obicei este ținut cu sfințenie. Așa se face că de la orele amiezii a început forfota pregătirilor. O ploaie capricioasă de vară părea totuși să strice planurile autorităților locale, dar la Vermeș, oamenii cu sufletul curat au „speriat” ploaia, norii s-au disipat, iar pe platoul din fața Căminului Cultural a început dansul și voia bună. După slujba oficiată de trei preoți, în fruntele cu Precucernicul părinte paroh Petru Vintilescu, deschiderea Rugii a fost realizată de tinerii de la Ansamblul „Vermeșana”, așezați pe categorii de vârstă – cei mari, dar și cei mici. Apoi, primarul comunei Vermeș, domnul Ion Damian a deschis jocul, domniei sale urmându-i toți vermeșenii. Numărul lor a fost atât de numeros încât nu aveau unde să arunci un ac pe platoul din fața Căminului Cultural. Seara a continuat cu muzică populară bună până târziu în noapte, iar a doua zi distracția a continuat. Printre cei care au întregit rândurile celor prezenți la Rugă s-au numărat, în calitate de invitați: vicepreședintele Consiliului Județean Caraș-Severin, domnul Ionisie Ghiorghioni, Eugen Cismăneanțu, primarul orașului Bocșa, doamna Valeria Magdalena Ciurea, primar al comunei Ramna, primarul comunei Fârlug, Ioan Borduz, fiul comunei Vermeș și directorul Centrului de Cultură și Artă al județului Timiș, Ciprian Cipu și mulți alți. Toți s-au distrat la Ruga comunei Vermeș, dar mai bine să-i lăsăm pe fiecare dintre ei să ne împărtășească emoțiile și bucuriile care i-au încercat cu ocazia acestui eveniment.

„Niciodată nu am plecat din Vermeș fără să joc un brâu”

Ionisie GHIORGHIONI

Vicepreședinte Consiliul Județean Caraș-Severin

„Ca întotdeauna, suntem prezenți în teritoriu unde cărășenii celebrează sărbătoarea hramului. Astăzi este rândul comunei Vermeș, iar de aici vom pleca spre Bozovici și Eftimie Murgu, unde se sărbătorește, de asemenea, Ruga. În județul Caraș-Severin ne simțim extraordinar, fiind oamenii locului. Noi cunoaștem oamenii, iar oamenii ne cunosc pe noi. Am venit și în campanie la Vermeș, iar cu această ocazie vreau să mulțumesc cetățenilor pentru votul de încredere pe care ni l-au acordat nouă și primarului pe care noi l-am identificat la nivelul acestei comune. Mulțumindu-le, vreau să spun că nu este o noutate pentru nimeni că sunt un cunoscător și un iubitor al dansului bănățean și niciodată nu am plecat din Vermeș fără să joc un brâu. Oamenii mă cunosc și cred că o astfel de relaționare este foarte bună”.

„La Vermeș e cea mai mare rugă din Banat”

Ion DAMIAN

Primarul comunei Vermeș

„În primul rând, pentru a pune o astfel de Rugă pe picioare, a fost nevoie de sprijinul Consiliului Local pentru a aproba finanțarea evenimentului. Apoi, am luat legătura cu Doru Țăranu, un fiu al comunei Vermeș și i-am dat mână liberă să-și alcătuiască formația. Desigur, suntem foarte mulțumiți, formația este complexă, are mai mulți soliști: Doru Țăranu,

Petrică Chiodan Vermeșanul, Puiu Codreanu, Otilia Duma, Luminița Jucu Pascu, Mihaela Pașca și Petrică Bănățeanu. Pentru reușita Rugii am avut parte și de ajutorul bănesc al cetățenilor, mai mare decât în alți ani. De colectarea acestor fonduri s-a ocupat Gerson Teacă, directorul Căminului Cultural. Mă bucur să văd atâta lume prezentă la Rugă. Am avut un interviu și la Radio Timișoara și voi spune aici ce am spus și acolo: <<la Vermeș e cea mai mare rugă din Banat>> și este recunoscută în toată zona. Tot timpul ne așteptăm la lume multă la această Rugă, de aceea numărul celor prezenți nu m-a mirat. Surprinzător, până și vremea a ținut cu noi, astfel că, în deschiderea Rugii, Ansamblul „Vermeșana” ne-a umplut sufletul de mândrie și de bucurie cu dansul lor. Până nu demult nu exista acest obicei, la deschidere era preotul, primarul și câțiva oameni. Acum, după cum ați văzut, avem vreo 500 de oameni. Pe lângă prezența cetățenilor, ne-am bucurat și ne-a onorat prezența invitațiilor de seamă, de la vicepreședintele Consiliului Județean Caraș-Severin, domnul Ionisie Ghiorghioni, până la colegii primari și directori, toți au luat parte la bucuria noastră”.

„Oameni din toate părțile s-au adunat la Ruga noastră”

Petru VINTILESCU

Preot paroh Vermeș

„De 18 ani am descoperit că Ruga este cel mai frumos obicei al satului, este hramul bisericii. Oamenii se adună cu mic cu mare, își așteaptă goșcii acasă, apoi se adună cu toții în mijlocul satului. Întâi săvârșim pomenirea, fiind și Ziua Eroilor, pentru cei care au apărut cu sângele lor pământul acesta și țara. Anul acesta parcă este mai frumos decât în anii anteriori. Mă bucură să văd tinerii satului dansând, ei sunt viitorul comunei. Și fiica mea a dansat, acum s-a retras, dar este o bucurie și o mândrie foarte mare să-ți vezi copiii în deschiderea Rugii. După cum vedeți, oameni din toate părțile s-au adunat la Ruga noastră pentru că la Vermeș este obiceiul să se aducă muzică din toată țara, nu doar din zona Banatului. În Vermeș a călcat toată floarea cea frumoasă a interpreților muzicii populare românești. Cât despre domnul primar, aș vrea să menționez că se ocupă îndeaproape de toate evenimentele și problemele comunei, nu doar de Rugă și nu-i este ușor și ne sfătuim reciproc, sfaturi de binețe, de bunătate, de înțelegere față de oameni. Cu greu răzbește să se ocupe de toate, dar este tânăr și abnegația îl ajută, ne ajută, să facem ce este mai bine pentru comună”.

„De când eram domnișoară veneam cu mare drag la rugile de la Vermeș”

Valeria Magdalena CIUREA

Primarul comunei Ramna

„Îmi face mare plăcere să fiu astăzi invitată de prietenul meu Ion Damian la Ruga de la Vermeș. Încă de când eram domnișoară veneam cu mare drag la rugile de la Vermeș. Toată lumea știe că sunt foarte pătimași și că indiferent de vremuri au avut muzică bună. Și lumea vine la Rugă, se bucură de Rugă. Un lucru frumos este și faptul că Vermeșul își aduce fiii și fiucele satului acasă, la Rugă. Îmi vine acum

în minte Doru Țăranu. Ne-am întâlnit înainte de începerea acestui eveniment și mi-a mărturisit că de 13 ani nu a venit la Rugă la Vermeș. Desigur, pentru locuitori, dar și pentru el este o mândrie să se afle astăzi aici”.

„De la an la an a existat un salt calitativ”

Prof. Petru LAȚCU

„În ultimii ani, de la an la an a existat un salt calitativ. Vreau să vă spun că au fost și ani în care Ruga a fost un eveniment trist, se făcea deschiderea și nu era absolut nimeni, decât un grup de coriști cu preotul, primarul și directorul școlii. Apoi ne-a venit ideea să punem copiii satului să deschidă Ruga în costumele populare. Când vin copiii să danseze în deschiderea Rugii vin și părinții, și neamurile, și goșcii. Dansurile au început, înainte de a avea sala de sport, pe coridoarele școlii și îi învățam să danseze. Dar, de când colaborăm cu domnul Peptenar și Ilia Ciurcia, la Ansamblul „Vermeșana” se vede diferența. Domnul primar Ion Damian s-a străduit de la an la an să aducă muzică mai bună, soliști mai cunoscuți, iar în acest an, doi dintre soliști - Doru Țăranu și Petrică Chiodan „Vermeșanul” - sunt fii ai comunei Vermeș”.

„Ruga de la Vermeș poate să servească drept exemplu”

Ciprian CIPU

Director al Centrului de Cultură și Artă al județului Timiș

„Sunt un fiu al Vermeșului. Întotdeauna când vorbesc despre Vermeș, vorbesc de leagănul copilăriei mele, sunt strâns legat de acest loc. Mă simt la Ruga de la Vermeș ca un copil, îmi amintesc copilăria, mi-am revăzut câțiva colegi după ce, de peste 30 de ani eu n-am mai venit la Rugă. Prin comună am mai venit, dar nu la Rugă. După cum bine știți, împreună cu Vermeșul, cu Ramna, am inițiat Festivalul „Laleaua Pestișă”, care anul viitor, conform protocolului încheiat va avea loc la Ramna-concursul și la Vermeș vom ține gala. De pe acum, gândul meu este să organizez în deschiderea galei ceva neobișnuit, ceva ce cărășenii nu au mai văzut în modul în care este conceput. Revenind la Ruga comunei Vermeș, vreau să vă spun că am fost plăcut impresionat de Ansamblul „Vermeșana”, care a dansat în deschidere. S-a dăruit întru totul și salut ideea de a lucra spectacole tematice. Tinerii sunt dotați, se știe pe toate văile că vermeșenii sunt cei mai buni jucători, dar de această dată fetele au întrecut băieții, ceea ce nu-i rău. Pot spune cu mâna pe inimă că Ruga de la Vermeș poate să servească drept exemplu pentru multe alte comune. Artiștii, parte din ei sunt vermeșeni, cunosc tradițiile și pretențiile locului, o organizare impecabilă din partea Primăriei, a Consiliului Local și a directorului Căminului Cultural. vedeți ce înseamnă organizarea făcută de oamenii locului? Oamenii născuți și crescuți în această vatră, vermeșenii, ei știu ce trebuie făcut pentru ca totul să se transforme într-o sărbătoare bănățeană autentică, ca cea pe care am văzut-o astăzi”.

PAGINĂ REALIZATĂ DE
MONICA BRAD

Foaia de Arad

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Primarul Gheorghe Falcă, laureat cu Diploma de Excelență cu Plachetă

Agerpres - Constantin Duma

An de an, Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric - prin președintele său, scriitorul Vasile Todî -, își păstrează promisiunea făcută la prima ediție: să premieze oameni care trag brazdă în destinul Banatului Istoric. Iar pentru că numărul valorilor din Banat scade cu fiecare an, să-i cinstim, așadar, cum se cuvine pe cei care au rezultate deosebite. Așa se face că în acest an, printre cei care întregesc rândurile laureaților Galei Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric se numără și primarul Municipiului Arad, domnul Gheorghe Falcă. Domnia sa a fost singurul primar de municipiu care a fost laureat cu prețioasa distincție. Despre primarul nostru, domnul Gheorghe Falcă, președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, scriitorul Vasile Todî, spunea: „După cum ați observat, nu voi menționa în recomandarea laureaților nici meritele lor - care ne-au îndreptățit să le acordăm distincțiile Uniunii -, și nici motivația Senatului. Încercăm deci, o altfel de prezentare, una făcută cu ajutorul cuvântului-poveste. Omul căruia Senatul Uniunii a hotărât să-i acorde la secțiunea Administrație Diploma de Excelență cu Plachetă, vine prin naștere din Țara Moșilor; de acolo unde oaspetele este așteptat cu balmoșul aurit pe masă și unde nimănui nu-i este îngăduit să-mburde dreptatea. Un om fragil cu fapte durabile în istoria orașului său. Un bărbat de „da” și de „nu”, un pruncuț de moș educat să moară la locul și pe vorba sa. Doamnelor și domnilor, de dincolo de Mureș, care nu e hotar, ci axă a destinului comun imperial, primarul municipiului Arad, domnul Gheorghe Falcă!”

Deși diplomele acordate pentru merit nu îi sunt străine domnului primar Gheorghe Falcă, de această dată, pe lângă forma fizică, distincția a fost însoțită de multă emoție și mult suflet, fapt pentru care, discursul său nu a fost unul formal, ci un discurs venit de la un om care și-a pus viața în slujba unor idealuri. „Pentru că suntem într-o zi a recunoștinței, încep prin a mulțumi domnului președinte al Consiliului Județean Caraș-Severin, pentru că am plecat ca un „copil” al dânsului pe drumul administrației publice, în urmă cu mulți ani și cred că astăzi, prin acest premiu, există o mulțumire pentru mine, dar și pentru cei care m-au lansat în acest fenomen politic. În primul rând, aduc mulțumire locului natal. Prin naștere sunt moș de la Brad, acolo unde la Liceul Avram Iancu mi-am făcut o primă parte a educației și acolo am primit valorile creștine care mi-au servit călăuză în viață. Prin studii universitare sunt un om al Timișoarei. De acolo am preluat valorile democratice când, în zilele de 16, 17 și 18 decembrie 1989 am înțeles ce înseamnă noțiunea de dorință, de libertate și apoi, mai departe, am luptat pentru ea. Evident, prin meseria mea și căsnicie mă simt un arădean. Prin opțiunea cetățenilor, un constructor de meserie a fost ales în ideea de construcție a unei comunități. Dar, poate cel mai frumos lucru pentru noi toți este că ne-am născut în România, vorbim românește și avem o misiune importantă: valorile noastre - locale, regionale - să le ducem în întreaga Europă. Mă simt acasă, aici, cu dumneavoastră, un român pentru întreaga Europă”, a concluzionat Primarul Municipiului Arad, domnul Gheorghe Falcă.

MIRUNA LOTEANU

ARADUL PENTRU OASPEȚII NOȘTRI

SABINA LIVESCU

Parcul Natural Lunca Mureșului este o arie protejată, situată în vestul României, în județele Arad și Timiș. Parcul are o suprafață de 17.500 hectare și include zona îndiguită a Mureșului.

Primii pași pentru instituirea regimului de arie protejată au fost făcuți în 1970. Prima dată doar o suprafață de 91,2 hectare din Prundul Mare a fost declarată rezervatie naturală pentru a proteja populația de stârci cenușii care cuibăreau acolo. În anul 1988, 12.000 hectare din această zonă a fost declarată ca Zonă de Importanță Avifaunistă, iar în anul 2005, prin hotărâre de guvern, zona a fost declarată Parcul Natural Lunca Mureșului. În anul 2006, aria protejată „Lunca Mureșului” a devenit a patra zonă din România ce urma să fie inclusă în Lista Ramsar a Zonelor Umede de Importanță Internațională, iar din anul 2008, această zonă face parte din Rețeaua Natura 2000.

În Parcul Natural Lunca Mureșului, o atracție turistică naturală deosebită o reprezintă populația foarte mare de popândăi, specie protejată internațional.

Malul nisipos al Mureșului adăpostește o

populație numeroasă de prigorie sau albinărel, lăstuni, stârci cenușii și egrete mici.

În pădurea Ceala, găsim renumitul teren „Low Ropes” foarte apreciat în SUA. Terenul are o suprafață de 700 metri pătrați și cuprinde amenajări din funie și lemn. Dintre activitățile care vă pot relaxa, amintesc traversarea unei distanțe de 12 metri pe o funie ce leagă doi arbori, trecerea pe o grindă din lemn ancorată cu funie, pășirea pe un pod din funie, trecerea unui perete înalt de 3 metri, trecerea printr-un cauciuc ancorat la o înălțime de 1,7 metri.

Iubitorii de plimbări pe biciclete se pot bucura aici de un traseu de 12,7 km ce urmează cursul Mureșului. Traseul este marcat și din loc în loc găsim panouri informative despre obiectivele turistice din zonă.

Turiștii pot admira păsările și mamiferele din observatoare special construite.

Păsările ce pot fi admirate aici sunt păsări cu un colorit minunat (pescărușul albastru, prigorie dumbrăveancă). Combinația de culori (albastru, verde, portocaliu) ne duce cu gândul la specii de păsări exotice, deși sunt doar specii indigene.

Lunca Mureșului este zonă umedă cu ape curgătoare, dar și stătătoare, cu păduri aluviale, sălcii și plopi, zăvoaie ce reprezintă un loc important de cuibărire și pasaj pentru 200 de specii de

păsări protejate internațional.

Mamiferele pe care le putem întâlni în pădurile din Lunca Mureșului sunt: Vidra, Lutra, Popândău, Suita, iar din categoria amfibieni și reptile: Buhai de baltă cu burta roșie, Broasca țestoasă de apă, Tritonul cu creastă, Tritonul cu creastă dobrogean, câteva specii de pești: Avat, Zvarluga, Porcușor de nisip, Petroc, Ghibort de râu, Raspar, Țipar, Săbița.

Parcul Natural Lunca Mureșului cuprinde o zonă sălbatică, Balta Bezdin, unde din luna mai până în septembrie luciul apei este acoperit de nuferi.

În interiorul parcului, există două mănăstiri foarte vechi: Mănăstirea Hodoș-Bodrog, cea mai veche așezare monastică din țara noastră, cu o primă atestare în anul 1177 și Mănăstirea Bezdin, una dintre puținele mănăstiri ortodoxe sârbe din România, cu atestare din anul 1539.

Pădurea Ceala - Lunca Mureșului

UN BLAZON PENTRU ISTORIE

Blazonul baronului Neuman

Pe vremea monarhiei austro-ungare, numai 27 de familii de origine evreiască au obținut acest titlu.

Foaia de Făget

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

DE LA STĂPÂNIREA AUSTRIACĂ, LA MAREA UNIRE

Prof. DUMITRU TOMONI

Indiscutabil, cel mai important eveniment din istoria modernă ce a avut puternice „conotații făgetene”, a fost Revoluția de la 1848-1849. Acțiunile revoluționare și starea de spirit din zona Făgetului au fost consemnate de un participant direct la aceste evenimente, preotul cărturar Partenie Gruescu din Sintești.

După înfrângerea Revoluției de la 1848-1849, societatea românească cunoaște o perioadă de dezvoltare sub toate aspectele. Se realizează astfel progrese în agricultură, se diversifică meșteșugurile, se extinde rețeaua căilor de comunicație, înflorește comerțul, se îmbogățește zestrea edilitară, se dinamizează viața spirituală. Aceste noi realități sunt evidente și în evoluția Făgetului, a cărui importanță sporește considerabil.

Deși agricultura continuă să fie principala ocupație pentru majoritatea populației românești, numărul meseriașilor se află într-o continuă creștere. Pentru perfecționarea pregătirii profesionale, îmbogățirea cunoștințelor de cultură generală și petrecerea timpului liber, reuniunea meseriașilor făgeteni a înființat și un „Cerc social”.

Numărul mare de meseriași a făcut posibilă și necesară deschiderea, începând cu anul 1904, a unei școli de ucenici, ce a funcționat cu rezultate mulțumitoare timp de câteva decenii. Activitatea de producție și desfacere a mărfurilor a fost încurajată de înființarea unor institute de credit, bancare și pentru desfacerea mărfurilor. Cea mai importantă a fost „Făgeteana”, institut de credit și economii, fondată în 1891, ce a jucat un rol deosebit de important în finanțarea manifestărilor culturale românești, fiind înscrisă și ca membru pe viață al „Astreii”.

La expoziția Jubiliară de la București din anul 1906 „Făgeteana” primește „Diploma Specială cu Medalia de Aur”. Atenția acordată institutelor de credit era o caracteristică a evoluției burgheziei românești din Banat, îndepărtată de către burghezia maghiară și germană de la activitățile principale din domeniul industrial și bancar. Crearea unor instituții de stat i-au conferit Făgetului o importanță deosebită pentru întreaga zonă, asigurându-i și o rapidă evoluție. Printre acestea s-au remarcat: Circumscripția sanitară ce-și desfășura activitatea pe o rază de 62 de localități, Pretura plasei Făget, Judecătoria, Notariatul public etc. Construirea liniei de cale ferată Lugoj-Făget în anii 1895-96 și apoi Făget-Ilia în 1898 a sporit importanța Făgetului și în special importanța târgurilor anuale și săptămânale.

Evenimentele anului 1848-1849
descrie de Partenie Gruescu

O SCRISOARE INEDITĂ A LUI LUCIAN BLAGA, ADRESATĂ UNUI FĂGETEAN

CONSTANTIN-TUFAN STAN

- continuare din numărul trecut -

Epistola în cauză este adresată baritonului Titus Olariu (Făget, 6 ianuarie 1896 – Timișoara, 30 august 1960), personalitate exponențială (alături de tenorul Traian Grozăvescu) a teatrului liric bănățean și național.

Totuși din acele frământări ne alegem c-o experiență mai mult. – Maximă pentru repetarea aceluiași gând în viitor.

Te-am plictisit? Poate că, fiindcă

desigur ți le-ai spus și tu de-atâtea ori aceleași reflexii!

Trecem la ordinea zilei.

Ce mai faci?

Eu?

Frământări chinuitoare: de la «căderea filosofiei grecești», până la «misticismul» puțin mistic al lui Spinoza, – de la inconștientul lui Hartmann, până la o problemă pentru rezolvarea căreia mi-ar trebui ani de zile.

Cei din jurul meu, bineînțeles, cred că trândăvesc: cu toate cele 12 oare de muncă încordată.

Încă o dată: tu ce mai faci?

Unde locuiești în Brașov?

Pe când voi veni la Brașov mi-ar trebui – quartir – bineînțeles.

Nu se poate să locuim împreună undeva – numai noi doi?!

Înainte de vacanța semestrială voi fi în Brașov.

Introducerea o vom face-o c-o «noapte zgomotoasă», pentru ca să ne liniștim apoi cu totul până trecem preste acel «fleac primejdios» – poți numi altfel rostul acestui an din urmă?!

Ei, răspunde.

Îți doresc sărbători meditative și te sărut cu dragoste, cu multă,

Lulu

P.S. Răspunde!

OAMENI DE... DICȚIONAR

Gelu CÎMPEANU

CORNELIA VASILIU

S-a născut în satul Sintești, jud. Timiș. A urmat școala elementară în satul natal, gimnaziul la Margina, liceul teoretic la Ilia, Școala Tehnică C.F.R. din Timișoara. Ultima lui funcție, până la pensionare, a fost aceea de șef al autobazei Făget. Este membru al Cenaclului literar „George Gârda” din Făget și membru fondator al Asociației Scriitorilor în Grai Bănățean. A publicat în: „Tăt Bănătu-i fruncea”, „Bănat” (Lugoj), „Vatră nouă” (Gearmata), „Redeșteptarea” (Lugoj), „Tibiscus” (Uzdin, Serbia) ș.a. A avut colaborări la TV Europa Nova – Timișoara, Radio Timișoara (Gura satului), TV Reșița, Lugoj.

Volume: Strigare păstă sat (poezie în grai), Ed. Nagard, Lugoj, 2006 și La răscrucea anotimpurilor (poezie în limba literară), Ed. Nagard, Lugoj, 2009.

Se află sub tipar, la Editura Nagard, „Bănățânilor spră luare amince”, Epigrame, Catrene și constatări epigramatice.

A fost cuprins în dicționarul, publicat de Ștefan Pătruț – Creatorii în grai bănățean, condeierii plugari din Banat, personalități care scriu despre graiul bănățean, Ed. Dacia Europa Nova, Lugoj 2003, Antologie de poezie în grai (din colecția Festivalului de poezie în grai „Tata Oancea”). Selecția textelor, cuvinte introductive: Iacob Roman, Mioara Drăguț, Ed. Marineasa, Timișoara, 2003 și în Panorama poeziei românești (1970-2005), alcătuită de Horia Țăru și Mariana Țăru, Ed. Mirton, Timișoara, 2007.

OBIECTIVE TURISTICE CE MERITĂ VĂZUTE

STÂNCA LUI FLORIAN

OANA LUNCAN

Stânca lui Florian este situată în Munții Poiana Ruscă, lângă Tomești, la 17 km de orașul Făget, pe malul drept al Văii Bega Luncanilor, în apropierea fabricii de sticlă de la Tomești. Este formată din eroziuni diferențiale într-o zonă a rocilor calcaroase și domolitice. La baza stâncii s-a format o mică peșteră. Stânca lui Florian este unul dintre cele mai importante obiective turistice din Banat, obiectiv pe care nu ar trebui să-l ratați dacă vă aflați în apropiere.

Foaia de Obreja

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Primarul comunei noastre, un fin cunoscător al valorii

Agerpres - Constantin Duma

fertilizării in vitro românești, caricaturistul Ștefan Popa Popa's.

Printre invitații de onoare la acest eveniment de aleasă ținută s-a aflat și primarul comunei noastre, domnul Petru Pop. Domnia sa a binevoit să ne spună câteva cuvinte despre Gala Premiilor Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, pentru „Foaia de Obreja”. „A fost un eveniment foarte frumos, unde s-a avut grijă să fie reprezentate toate mediile de activitate. Distincțiile au fost foarte bine gândite, doar oameni valoroși, foarte buni în domeniile lor de activitate le-au primit. La Gala Premiilor de la Lugoj s-a făcut o atribuire corectă a premiilor, dar laureații au primit diplome și plachete de excelență. Acești oameni merită mai mult de atât, pe lângă premiile de suflet, merită și premii în bani. Dar, în final, impresiile cu care am plecat de la Lugoj au fost: organizare impecabilă, premiile acordate pe merit și o audiență selectă”, ne-a declarat domnul primar al comunei Obreja, Petru Pop.

BRÂNDUȘA UDRIȘTE

DRUMUL GUGULANILOR

GHEORGHE GROZA

Un obicei pierdut, o sursă de câștig, un renume câștigat, acel „gugulan cu car cu meră” a rămas o amintire.

Până la cooperativizarea agriculturii de regimul comunist, în 1962, locuitorii comunei Obreja străbăteau cu căruțele încărcate cu mere, **drumul gugulanilor**, spre Timișoara și „pusta” (câmpia) Banatului pentru a vinde fructele pe bani sau „bucate” (porumb, grâu). Această deplasare dura cel puțin o săptămână, însă de cele mai multe ori, chiar două săptămâni.

Mersul „în cale” era pregătit cu mare atenție. Se înțelegeau 2-3 familii (soț și soție, de obicei) asupra datei plecării și a locului de destinație. Pregăteau cele necesare drumului: căruța pusă la punct, caii potcoviți, fân pentru cai, vase pentru pregătirea hranei, încărcarea mărfii (mere, pere, nuci), în căruța cu „arneu” (coviltir) obligatoriu și toate cele necesare.

În ziua fixată porneau cu căruțele dimineața spre Maciova, Peștere și Căvâran (azi Constantin Daicoviciu). Aici, pe izlazul de lângă podul peste Timiș, făceau prima „slobozită” (oprire pentru odihna de peste noapte). Femeile pregăteau cina, iar bărbații hrăneau, adăpau caii și supravegheau mica „tabără”, povestind tot felul de povești. În ziua următoare, dis de dimineață porneau la drum prin Sacu, Jena, Găvojdia, până la Lugoj. Aici era a doua slobozită. Se interesau de prețul merelor în oraș și „pe sac” de la cei ce se întorceau din pustă. Adesea opreau să vândă în Lugoj, dacă cererea era mare, dar, de obicei, își continuau drumul spre Timișoara.

După patru zile de drum, în a cincea zi dimineața ridicau „arneul” și bunătățile de mere, pere și nuci îmbinate cu mirosul fânului atrăgeau primii cumpărători. Se adăuga frumusețea și sănătatea afișată a femeilor de la munte ce a dus la apariția cunoscutului cântec „Gugulan cu car cu meră”. Dacă în piața din Fabric, era multă marfă rămânea doar o căruță, celelate mergeau în „Cetate” și în „Iosefin”.

Dacă piața mergea bine în 2-3 zile marfa era vândută și se întorceau în aceeași formație spre casă. Cu banii câștigați cumpărau ce își propuneau din Timișoara, iar din sate cereale, fie pe bani, fie la schimb pe fructe. Dacă nu mergea vânzarea în Timișoara, mergeau prin satele laterale față de „drumul mare”, unde vindeau numai pe cereale. Pentru un câștig mai bun și sigur mergeau spre Arad, până la Vinga, unde era o piață foarte bună la Variaș, Sânnicolau Mare sau Deta. Mersul „în cale” nu era o simplă plimbare, presupunea un mare risc cu greutatea deplasării pe drumuri de țară, în condiții de vreme rea și o anumită nesiguranță față de răufăcători, „hoji la drumul mare”.

Gugulani, oameni de la munte, învingeau toate riscurile, iar cu câștigurile greu agonisite porneau pe drumul de întoarcere spre casă la copiii ce-i așteptau cu drag. Cu aceleași slobozite și cu atenția sporită depăneau povești la cina îmbunătățită cu o găscă friptă și un vin de Recaș până noaptea târziu. La întoarcerea în sat, bucuria în familie era foarte mare. Cei ce erau pregătiți de plecare „în cale” veneau să afle cum merg treburile în pustă și plecau pe același drum: „drumul gugulanilor”.

O poveste adevărată cu oameni care au fost curajoși, harnici și drepti – părinți, bunici și străbunicii noștri.

OBREJENI DE FRUNTE

NICOLAE STĂNESCU – DANSATOR ȘI COREGRAF

ION CUBIN

Lăiță, după cum îi zic cei apropiați, s-a născut în 17 septembrie 1946 la Ciuta, județul Caraș-Severin. După ce a absolvit școala generală aproape de casă, la Caransebeș, a plecat la Timișoara, unde a absolvit Liceul de Filologie-Istorie din Timișoara și, mai târziu, în anul 1970, Școala Populară de Arte din Timișoara, secția coregrafie. Încă de când era copil a îndrăgit muzica populară și îndeosebi dansul, făcând parte din formațiile școlare.

Între timp, în anul 1963 și-a început cariera artistică de dansator profesionist la Ansamblul „Lazăr Cernescu” din Caransebeș, până în anul 1970. Din martie 1967 până în iulie 1968 și-a satisfăcut stagiul militar în cadrul renumitului Ansamblu profesionist „Cicârlia” din București, făcând parte din Colectivul Artistic Civil. Aici întâlnește mari maeștri-coregrafi, printre care și pe Popescu-Județ. În anul 1970 se înființează în Timișoara Ansamblul Profesionist „Banatul”, format din artiștii de la Caransebeș și de la Ansamblul Sărbesc, unde își desfășoară activitatea ca dansator profesionist în funcția de solist balet, până în data de 17 septembrie 1991, când iese la pensie. Tot în anul 1970 se căsătorește cu colega lui de ansamblu, Brândușa Simeria, născută la Glimboca în 28 noiembrie 1951.

În cei aproape 30 de ani de activitate artistică profesionistă a activat ca dansator, solist dansator și asistent coregraf, participând în cadrul Festivalului Național de Folclor al Instituțiilor profesionale din România la secțiunea dansuri sociale și a obținut la trei ediții premiul I. Între anii 1974-1975 și-a folosit priceperea în domeniul coregrafic îndrumând și instruirea formațiilor de dansuri și ansamble folclorice de la diferite licee – Colegiul Bănățean Timișoara, Electromotor Timișoara, Casa de Cultură a Tineretului din Timișoara, Solventul, Institutul de Medicină, toate din Timișoara. A condus activitatea compartimentului coregrafic al Ansamblului „Banatul”, câștigând locul II la ediția a III-a 1994 a Instituțiilor profesionale. A montat suite de dansuri bănățene la Ansamblul Studentesc „Românașul” din Cluj Napoca, „Mureșul” din Târgu Mureș, „Het Folkloristisch Danstaeater Amsterdam” din Olanda, ansamblurile din Vrșeț și Seleuș – Serbia.

Pe lângă acestea sunt de reținut participarea la strategii de folclor în Pamporova – Bulgaria (1997, 1998, 2002), Koprivstitsa – Bulgaria (2000, 2001), Montreal – Canada (2000), Kitchener – Canada (2004), precum și la numeroase turnee în Franța, Italia, Spania, Germania, Elveția, Ungaria, Austria, Bulgaria, Polonia, Serbia, Republica Moldova, Rusia, China, Mongolia, Republica Coreea de Nord, Cuba, Canada, SUA.

Actualmente face parte din conducerea artistică a Ansamblului „Timișul” al Casei de Cultură a municipiului Timișoara, în calitate de coregraf alături de maestrul Toma Frențescu. A participat împreună cu Toma Frențescu la seminariile de coregrafie (cu participare internațională) din Bulgaria, Serbia și Canada.

Brândușa Stănescu a avut aproape același traseu artistic, parcurgând, de asemenea, toate etapele – de la dansator la coregraf. Creația tradițională din bogata zonă folclorică a Văii Bistrei, a avut o influență determinantă asupra formării lor ca interpreți de marcă ai jocului popular autentic. Activitatea mamei și a tatălui este dusă mai departe de fiul lor Manuel, de nora lor Daniela, ambii dansatori la Ansamblul de amatori „Timișul”. De asemenea, nepotul Raul Nicolae Stănescu este dansator la Ansamblul de copii de la „Timișul” și în curând suntem siguri că va avea dragoste pentru folclor și nepoțica Sara Maria Brândușa Stănescu.

Foaiia de Oțelu Roșu

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Nu-mi doresc altceva, decât să asist la înflorirea orașului nostru

Luca MĂLĂESCU - primarul orașului Oțelu Roșu

Domnule primar, timp de două zile, în 20-21 mai 2013, de Sfinții Constantin și Elena a avut loc Ruga Bănățeană de la Oțelu Roșu. Ce a dus nou evenimentul din acest an?

► Anul acesta locuitorii au avut parte de un amplu spectacol organizat în centrul orașului de către Primăria și Consiliul Local Oțelu Roșu. Au trecut foarte

mulți ani de când nu s-a mai organizat o astfel de acțiune, mai ales că până acum ruga a fost organizată doar pe parcursul unei singure zile. Ori, începând din acest an, am sărbătorit timp de două zile, ca să satisfacem toate gusturile. Am certitudinea că an de an vom crește în a pune la dispoziția cetățenilor din ce în ce mai multe surprize și bucurii.

În ce a constat programul acestei ediții?

► În prima zi a evenimentului, cetățenii au avut parte de un program de muzică ușoară, pe scena special amenajată în centrul orașului urcând o serie de artiști cunoscuți. Este vorba de

formația Like Chocolate, după care a urmat surpriza serii – solista Andrea Bălan, însoțită de dansatoarele sale. Ruga a continuat și a doua zi cu un amplu program de muzică populară. Iubitorii de folclor au asistat la un spectacol de cântec și

dans popular românesc pe platoul din fața Casei de Cultură. Printre artiști s-au numărat Maria Didraga, Ramona Vița, Pavel Zăvoianu, Mariana Zota, Maria Hurduzeu, Claudia Barbu, precum și ansamblurile bănățene „Iledera” al Casei de Cultura din Oțelu Roșu, „Semenicul” din Reșita, „Junii” din Caransebeș, precum și ansamblul „Gugulana” al Liceului Bănățean Oțelu Roșu. La finalul întregului eveniment, publicul a avut parte de un foc de artificii.

O atenție deosebită ați acordat-o și amenajării unor locuri speciale pentru copii și nu numai.

Cetățenii nu au avut parte doar de spectacole, ci și de o serie de degustări bănățene, specifice unei asemenea manifestări, oferite de comercianții prezenți. Cei mici, dar și cei mari au avut la dispoziție nenumărate căsuțe, mașinuțe și mașinării în care să se joace în voie.

Nu-mi doresc altceva decât, lună de lună, an de an, să asist împreună cu cetățenii la înflorirea orașului nostru, sperând să avem cât mai multe evenimente de acest gen.

INTERVIU REALIZAT DE OTILIA TICHELEA

ZILELE ASTRA LA OȚELU ROȘU

ANIA MOSCOVICI

Sub genericul „Zilele Astra la Oțelu Roșu”, în perioada 18 – 22 mai s-au derulat o serie de acțiuni culturale. Evenimentul a debutat cu lansarea de carte „Anii mei” de Nicolae Tîrziu, la Sala Astra a Liceului Bănățean.

„Anii mei” este un roman autobiografic, scris de învățătorul Nicolae Tîrziu și publicat în anul 2012.

Această carte prezintă viața tumultuoasă a autorului din perioada comunistă. Nicolae Tîrziu, învățător, a fost un om credincios și de o înaltă ținută morală. Autorul vede lumina zilei în anul 1917, la data de 8 decembrie, fiind unul din cei șapte copii ai lui Isaia și Ana Tîrziu. Urmează studiile Școlii Normale de Învățători din Caransebeș, apoi se înrolează în armată, unde își satisface cu mândrie cei 7 ani, luptând în cel de-al doilea Război Mondial. Întors de pe front, Nicolae Tîrziu se angajează ca învățător, lucrând până în anul 1949. Datorită convingerilor sale anticomuniste, este condamnat la 14 ani de închisoare. Până în anul 1957, autorul cunoaște teroarea închisorilor Aiud, Gherla, precum și munca silnică la stadionul din Constanța. După îngrozitoarele închisori, urmează să fie deportat cu domiciliu obligatoriu, împreună cu familia, în Bărăgan, mai exact în Vișoara, județul Ialomița, timp de 4 ani. După eliberarea din domiciliul obligatoriu, în anul 1962, se stabilește în Oțelu Roșu, județul Caraș-Severin. Având puternice sentimente față de Dumnezeu, autorul înființează în anul 1964 corul „Sfântul Gheorghe” din Ohaba Bistra, pe care l-a dirijat cu multă pasiune și devotament timp de 40 de ani. Pentru activitatea sa neîncetată în cadrul corului, dar și pentru înalta sa ținută morală, în anul 2004, odată cu aniversarea a 40 de activitate activitate a corului, primește Titlul de cetățean de onoare al orașului Oțelu Roșu.

Din păcate, în anul 2005, la data de 21 august, Nicolae Tîrziu se stinge din viață, dar, prin intermediul acestei cărți, amintirea lui va rămâne mereu vie.

Cartea poate fi lecturată la Sala Astra a Liceului Bănățean.

LICEUL BĂNĂȚEAN ȘI-A PREMIAT OLIMPICII

LUIZA FENEȘAN

La Oțelu Roșu absolvirea ciclului liceal reprezintă o sărbătoare a întregii comunități. Aproximativ 200 de elevi din clasele terminale ale Liceului Bănățean, îmbrăcați în robe au parcurs alături de directorii unității și de profesorii diriginți traseul Liceul Bănățean – Casa de Cultură, fiind însoțiți de Gaudeamus, cântecul care exprimă gândurile și vârsta absolventului. Sala Casei de Cultură a fost la capacitatea maximă. Cuvântul profesorilor diriginți și a conducerii școlii a condus spre un punct de interferență a lacrimilor cu zâmbetele, a regretelor cu speranțele. „Nu uitați ce v-am învățat noi, dascălii voștri în școală, despre cinste, omenie, demnitate. Nu uitați că întotdeauna înving cei puternici și cei care cred în Dumnezeu și în ei înșiși. Valoarea și binele tot vor învinge”, le-a transmis directorul Rozina Ghiorghioni tinerilor absolvenți. Momentul marcării perenității învățământului liceal în Valea Bistrei l-a constituit pre-darea cheii și cuvântul șefului de promoție, Krocoș Lorena.

Acțiunea se înscrie într-un șir de evenimente dedicate în luna mai elevilor din clasele terminale. În data de 21 mai, la Capela „Sfânta Treime” din incinta școlii, majorii au primit binecuvântarea din partea părintelui paroh Suru Mihai. Primarul Luca Mălăescu le-a înmănat celor care au împlinit 18 ani Diploma de Cetățean major, iar directorul liceului le-a oferit pliante cu capela „Sfânta Treime”.

Liceul Bănățean și-a continuat și în acest an tradiția învățământului performant, fiind înmănat pe scena Casei de Cultură din Oțelu Roșu diplome pentru rezultatele meritorii obținute la nivel național următorilor absolvenți: Lucaciu Stephanie Andrada, cls. a XII-a MI, Lb. germană, Krocoș Lorena Maria, cls. a XII-a MI, Biologie, Chiriac Karina Ștefana, cls. a XII-a U, Biologie, Grafenberger Andreas, cls. a XII-a MI, Informatică.

Liceul a înregistrat performanță și cu echipa de volei – băieți, la nivel interjudețean. La nivel județean s-au evidențiat la disciplina Matematică absolvenții: Krocoș Lorena Maria, cls. a XII-a MI, Buzuriu George Lucian, cls. a XII-a MI, Lațcu Bernadethe, cls. a XII-a SN, Radu Elisabeta Ariana, cls. a XII-a SN; la disciplina Informatică: Sumanariu Adrian, cls. a XII-a MI, Buzuriu George Lucian, cls. a XII-a MI; la Biologie Krocoș Lorena Maria, cls. a XII-a MI, Chiriac Karina Ștefana, cls. a XII-a Uman; la Geografie: Krocoș Lorena Maria, cls. a XII-a MI, Grafenberger Andreas, cls. a XII-a MI, Chiriac Karina Ștefana, cls. a XII-a U; la Limba și literatura română: Chiriac Karina Ștefana, cls. a XII-a U. La disciplinele tehnice Bouroușu Andrei, cls. a XII-a TM, Knolcz Peter Alexandru, cls. a XII-a M, Negreanu Andrei Constantin, cls. a XII-a TAP, Temeș Sorina Andreea, cls. a XII-a TAP, Bălulescu Adrian Daniel, cls. a XIII-a TM, Avramescu Nicolae, cls. a XIII-a M, Vărgatu Alin Mihail, cls. a XIII-a M, Tiriși Sorina Anamaria, cls. a XIII-a TAP, Timiș Mirela Andreea, cls. a XIII-a TAP.

Foaia de Cenei

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Primarul comunei noastre, prezent la „Ziua Recunoștinței Bănățene”

Agerpres - Constantin Duma

Printre aceștia s-a numărat și invitatul de onoare al președintelui de onoare al Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, domnul Sorin Frunzăverde, primarul comunei Cenei, domnul Gabriel Ilaș. „Mă bucur și îmi pare bine că am fost invitat. La o astfel de manifestare merită să fii prezent, mai ales după ce vezi lista de personalități laureate. Nu în fiecare zi ai ocazia să-l vezi pe Ion Caramitru recitând sau să vezi adunați într-un singur loc personalități care excelează în domenii atât de diferite. Acest lucru ar trebui să fie normal, nu să ne mire. Toți laureații din sală sunt, fiecare în parte, sursă de inspirație pentru presă și prin presă notorietatea lor crește. Laureații își meritau pe deplin locul pe acea scenă”, ne-a declarat domnul Gabriel Ilaș, primarul comunei Cenei.

BIANCA BĂCANU

OAMENI CE FAC CÎNSTE COMUNEI NOASTRE

SCRIITORUL ȘI JURNALISTUL GHEORGHE JURMA

Edith NEMOIANU

Gheorghe Jurma este istoric și critic literar, prozator, poet, publicist, editor, animator al vieții literare bănățene, născut la 5 februarie 1945 în Bobda. Încă din studenție s-a dedicat presei. Din 1970 este redactor la ziarul „Flamura” din Reșița, apoi redactor-șef al ziarului „Timpul” din 1990. Între 1991 și 1993 a fost director general al Societății Comerciale „Timpul SRL”, apoi director și editor al Editurii „Timpul”, respectiv „TIM”. Din 1971 conduce cenaclul literar „Semenicul” și realizează revista „Semenicul”, colaborează la diverse reviste de prestigiu din județ și din țară, iar, în ultimul timp creează cărți, editează cărți și reviste și se preocupă de reșezarea la loc de cinste a istoriei culturale reșițene, dar și a istoriei culturale bănățene. Într-un interviu acordat de curând, cunoscutul intelectual explică cum pașii l-am purtat departe de satul în care s-a născut, de Bobda. „Născut în câmpia Banatului, am ajuns la Reșița. Cum? Dintr-o întâmplare. După terminarea facultății, din toamna lui 1969, am făcut armata, cum se obișnuia atunci: toți cei cu studii superioare urmau școli de ofițeri de rezervă. Eu am fost la București și nu pot spune că am dus-o foarte rău, eram în Capitală și aveam colegi mulți oameni deja cunoscuți. Două exemple: șahistul Florin Gheorghiu, în plină glorie, și criticul Marin Mincu, a cărui primă carte avea să apară atunci. În acest răstimp am auzit de proiectul unui ziar nou, cotidian, la Reșița. Am intrat în corespondență și... din luna mai 1970 am devenit redactor al ziarului „Flamura” din Reșița. Cred că în același an am primit apartament în noul cartier care se construia – Lunca Bârzavei – și n-am mai plecat de aici, chiar dacă nu la mult timp mi s-a oferit șansa de a reveni la Universitatea din Timișoara, unde s-au înființat locuri de cercetare și predare, fiindcă au apărut mulți studenți străini, s-a dezvoltat mult centrul universitar. La Reșița am făcut de toate: și documentare, și bibliografii, și dicționare, și reviste, și cercetări literare sau de istorie culturală. Nu știu dacă am făcut destule...”, explică Gheorghe Jurma.

MĂRTURII ALE DEPORTĂRII ÎN BĂRĂGAN

MIRCEA RUSNAC

„Lupta împotriva chiaburilor” a reprezentat o etapă obligatorie pentru stalinisti din România în mersul către o societate ideală din punctul lor de vedere, conform cu teoria marxist-leninistă, a egalității în sărăcie. De aceea, încă din momentul aplicării mult mediatizatei reforme agrare din 1945, a urmat un proces de diminuare a veniului particular în mediul sătesc. În consecință, prin H.C.M. nr. 344 din 15 martie 1952 se specifica (în articolul VI) că „Ministerul Afacerilor Interne poate, pe baza (...) hotărârii sale, să ordone strămutarea din centrele suprapopulate a oricărei persoane, a cărei prezență nu mai este necesară acolo(...) și să li se stabilească un domiciliu obligatoriu acestor persoane în orice localitate de pe teritoriul țării.”

Mai jos veti găsi mărturi ale oamenilor din Cenei, persecutați în acei ani de calvar. Amintirile lor despre acele momente cumplite nu mai au nevoie de niciun comentariu.

Svetislav Scheușan: „A doua zi de Rusalii 1951 au venit la ora 3 noaptea soldații înarmați, urmați de niște civili, și ne-au spus să ne împachetăm lucrurile și să fim pregătiți, că vor veni să ne ducă la gară (...). Erau mulți militari aici. Au venit de au înconjurat satul meu, Ceneiul. În plânsetul și vaietele părinților, ne-am împachetat. Ne-au dat voie să luăm cu noi 2 cai, o vacă și niște mobilă. Fiecare familie a primit câte un vagon de vite, în care la stânga erau vitele, iar la dreapta noi.”

Stoianca Pantici: „Au venit în a doua zi de Rusalii, noaptea, și băteau la ușă. Când ne-am sculat, am fost întâmpinați cu arme... Ne-au ridicat pe toți: pe mine, și pe Pera, soțul, și doi copii, pe Ivan și pe Ivanca, dar și pe Miloș și pe soție, tata și mama. A cincea casă de noi locuiau socrul și soacra, Pantici Iova, Danița, Olga și Zlatiborca, și pe ei i-au ridicat (...). Ne-au postat un soldat în curte să ne păzească. Nu era om rău. Ne-au spus că vom primi un vagon ca să ne așezăm mobilă, vitele, tot ce dorim. Cu socrul meu împreună am hotărât ca în vagonul lor să punem și vaca lor, și vaca noastră.”

Perița Plavoșin: „Ca flăcău am plecat și eu cu o seară înainte și am văzut... că au venit, că se adună armata... dar nu știam despre ce e vorba... Pe la miezul nopții vin la ușă, dar eu aveam niște câini periculoși, am ieșit cu furcile: căpitanul a intrat înăuntru, era cu pistol: Domnu' căpitan, vă rog frumos, nu suntem criminali... Și... în timp de patru ore să fiți pregătiți!”

Foaiia F de Lugoj

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

ECOURILE GALEI PREMIILOR, LA LUGOJ

Agerpres - Constantin Duma

Nimeni nu este mai potrivit să vorbească despre cum a decurs Gala Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric decât primarul urbei care a găzduit fastuosul eveniment, ing. Francisc Boldea. Vă veți întreba probabil „de ce?”. Ei bine, nimeni nu cunoaște mai bine decât domnia sa glasul lugojenilor, oameni educați ce confirmă faptul că Lugojul este capitala culturală a Banatului. Astfel, l-am lugat pe domnul primar Francisc Boldea să ne împărtășească emoțiile ce l-au încercat în timpul Galei Premiilor, dar și impresia lăsată de eveniment asupra oamenilor locului. „Cel mai mult m-a impresionat faptul că a fost multă lume bună. Am știut că vor fi, dar nu în număr așa mare. M-a bucurat și faptul că Gala Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric s-a petrecut la Lugoj și că a fost onorată de prezența invitaților din Ungaria și Serbia, români și ei, care vorbesc aceeași limbă cu noi și parcă ne sunt tot mai aproape”, a declarat primarul municipiului Lugoj, ing. Francisc Boldea.

Plăcut impresionat a fost domnul primar Francisc Boldea nu doar de laureați, ci și de auditoriu și de prezentarea făcută laureaților de către președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, scriitorul Vasile Todî. Rar se întâmplă ca oamenii să stea peste trei ore parcă lipiți de scaune și să asculte cu interes ce se petrece pe scenă. De departe, momentul cel mai important al Galei Premiilor a fost cel în care actorul Ion Caramitru a urcat pe scenă și a recitat.

Întrebat de emoțiile care l-au încercat în calitate de laureați și emoțiile pe care le-a resimțit în calitate de gazdă, domnul primar Francisc Boldea ne-a răspuns cu sinceritatea-i cunoscută: „anul trecut a fost foarte simplu. Am urcat pe scenă, mi-am luat premiul în administrație, la nivel de municipiu și am avut emoții cinci minute. Aici am avut emoții cu două săptămâni înainte de gală pentru că invitații trebuiau să fie din toate domeniile. Să fie intelectuali, oameni ce înțeleg ce se întâmplă pe scenă și care să creeze emulație în oraș. Dacă nu înțelegem asta, nu am prea înțeles nimic. Mă bucur să văd că toată lumea a fost mulțumită și toți invitații și-au demonstrat valoarea”.

Și pentru că au existat voci care s-au întrebat de ce Gala Premiilor Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric s-a ținut la Lugoj - după ce patru ani s-a desfășurat la Buziaș, răspunsul este unul simplu. Lugojul în sine este o valoare. Lugojul este printre cele mai importante centre ale mișcării culturale din Transilvania și Banat, Lugojul este cunoscut pentru rolul important pe care l-a jucat în dezvoltarea învățământului, în mișcarea de eliberare socială și națională și consolidarea unității naționale a românilor. Iar pentru recunoașterea valorii acestui municipiu, valorile s-au prezentat la Lugoj pentru a-și primi distincțiile.

În încheiere, domnul primar al municipiului Lugoj, ing. Francisc Boldea a apreciat faptul că, deși multe dintre personalitățile ce fac parte din Senatul Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric au o anumită culoare politică, acest lucru nu a fost vizibil la Gala Premiilor. Dar, pe lângă prezența atâtor personalități în sala Teatrului Municipal „Traian Grozăvescu”, de departe, cel mai important și emoționant moment pentru domnul primar Francisc Boldea a fost cel în care a oferit Diploma cu Plachetă de Excelență fratelui domniei sale, Acad. Ion Boldea, care mereu i-a servit drept exemplu edilului municipiului Lugoj. Interesant este că toți cei trei frați, au urmat aceeași facultate, Facultatea de Electrotehnică din Timișoara. Domnul primar Francisc Boldea își amintește cu drag că a fost nedespărțit de frații săi: au făcut aceeași grădiniță, aceeași școală, același liceu - Brediceanu, aceeași facultate și toți trei și-au ales soții cu meseria de chimist.

DARIA NICHITANU

Parodii

LOTRII DĂ NOAPCE

N.D. PÂRVU

MARIUS MUNTEANU

Sâmbătă, în dricu' nopții,
Poca, poca, la fereastră.
Spăriat îi dau o boaldă
Pră sub dună, la nevastă.

Pân' să ies d-a curișcapu'
Din gropanu' la dricală
Aia, or sărit cu caii
Prăstă poartă, în imală,

Și s-or dus. Din cinda cășii
Or furat, băgai dă samă
Mie laibăru' dă subă,
La muierea mea, mărâma

După aia, toată noapcea
Rânchezat ș-un fel dă zvoane.
Auzam cum bat păreții
Și cătaua m-o gorgoane

Schipi-n sân și trag foraibu.
Țân clențaica cu pucerea
Că d-o fi să-m' spargă ușa
Ce pomeni că-mi iau muierea.

Momente care rămân întipărite pe... retina sufletului

Prof. Gabriela SÂRBU

„În urmă cu o lună, pe scena Teatrului Municipal „Traian Grozăvescu” din Lugoj, la dumneavoastră acasă, aveți să primiți Diploma de Excelență cu Plachetă pentru activitatea didactică. Ce sentimente v-au încercat, doamna Gabriela Sârbu și cât de așteptat a fost acest premiu?”

► Există în viața fiecăruia dintre noi, momente care rămân întipărite pe... retina sufletului. Trec ani de zile, te dăruiești meseriei tale, ani în care doar lumina din ochii elevilor tăi îți este răsplata sau un

„Bună-ziuă, Doamna! Mă mai știți? Sunt elevul...” Apoi, deodată, se întâmplă ceva extraordinar. O intersecție de vieți, de idei, de sentimente. Și punctul de intersecție ești TU, ești recunoscut, apreciat, valorizat. Recunosc că am trăit toată paleta roz a sentimentelor ce înnobilează o persoană, atunci când am urcat pe scenă pentru a primi Diploma de Excelență cu plachetă, pentru activitatea didactică.

- va urma -
INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAIȚA

PREMIERĂ ÎN ROMÂNIA PRIMĂRIA LUGOJ OFERĂ TRANSPORT PUBLIC GRATUIT

CARMEN POPESCU

Consilierii locali din Lugoj, au votat, în ședința de joi, 13 iunie, introducerea transportului public în comun gratuit în municipiu, începând din 1 iulie, decizia fiind o premieră în România.

Potrivit declarațiilor date de primarul municipiului Lugoj, ing. Francisc Boldea, decizia vine în primul rând pe fondul dezinteresului pe care populația din Lugoj a manifestat-o față de utilizarea autobuzelor firmei care se ocupă de transportul în comun. „De 23 de ani, nimeni nu a făcut nimic pentru transportul în comun din Lugoj. Până acum a fost 60 de bani o călătorie, dar aproape nimeni nu folosea transportul în comun, pentru că nu exista orar sau stații, iar cei care foloseau, totuși, autobuzele de transport în comun, se înțelegeau cu șoferul și nu mai plăteau bilet. Acum am cumpărat și montat zece stații, vom mai cumpăra încă cinci, am stabilit un orar, traseele, iar autobuzele sunt înscrispionate cu însemnele Primăriei Lugoj”, a declarat primarul Francisc Boldea.

Primarul municipiului Lugoj a mai spus că până acum transportul în comun în Lugoj a fost subvenționat în proporție de 75%, iar de la 1 iulie va fi subvenționat în proporție de sută la sută, de către Consiliul Local. Edilul din Lugoj consideră că gratuitatea va face ca oamenii să se îndrepte spre autobuzele urbei, motiv pentru care se dorește cumpărarea a încă 3 mașini. Efortul financiar pentru ca măsura votată în Consiliul Local să poată fi implementată este de 45.000 lei/lună.

Foaia de Caransebeș

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Jara Banatului este pentru toți bănățenii o stare de a fi

Marcel VELA - primar al Municipiului Caransebeș

Ordonată chiar de vicepremierul Liviu Dragnea. Dezbateră a reunit, pe lângă politicieni, reprezentanți ai societății civile și specialiști din mediul universitar și academic, astfel încât să se asigure premisele elaborării unui cadru legal eficient și coerent privind procesul de regionalizare-descentralizare. Prezent la întâlnirea de la Timișoara, primarul Caransebeșului, Marcel Vela, a subliniat importanța regionalizării și beneficiile pe care aceasta le va avea asupra Banatului. „Regionalizarea este binevenită pentru toată lumea. Orice comună, oraș, municipiu, pentru toate cele patru județe, pentru viitorul cetățenilor în special. Regionalizarea înseamnă o altă abordare, o altă organizare, o altă mentalitate. Cred că este momentul ca regionalizarea să fie, în

această etapă, prioritatea administrației centrale, regionale, județene și locale, pentru că ea va însemna o schimbare radicală în viața oamenilor”, a declarat primarul municipiului de pe Timiș și Sebeș.

Mai mult, acest concept ar avea efecte benefice asupra tuturor celor patru județe care se preconizează că vor face parte din Regiunea Banat. În ceea ce privește județul Caraș-Severin, acesta ar avea multe de câștigat, mai ales datorită potențialului turistic pe care-l are și care va fi altfel valorizat în acest context. Ar câștiga, evident, investiții care ar veni în urma acestei dezvoltări a infrastructurii. În Banatul de munte sunt oportunități, sunt zone turistice extraordinare, bogății naturale, sunt cetățeni din județul Timiș care au proprietăți în zona de munte – Trei Ape, Muntele Mic, Semenice. Zona Băile Herculane este o oportunitate, zona Dunării, Sudul regiunii va fi o oportunitate.

Și, cu siguranță, județul Caraș-Severin va aduce un plus la capitolele „forță de muncă bine pregătită, stabilă, dar și aceeași mentalitate ca și cetățenii județului Timiș. Oportunitățile pentru a crea locuri de muncă vor fi egale pentru cărășeni, la fel ca și cele pentru timișeni, arădeni sau hunedoreni. Toate competențele care țin de finanțare, scrierea de proiecte, accesarea fondurilor europene se

transferă de la ministere spre regiune. Toate oportunitățile în următoarea perioadă de finanțare europeană 2014-2020 vor fi la nivel decizional regional. În acest context, orice președinte de regiune înțelept, orice membru al consiliului regional inspirat și bine pregătit, atunci când gândește o strategie de dezvoltare a infrastructurii nu o mai gândește până la limita județului, ci o gândește până la limita regiunii, în favoarea tuturor cetățenilor din regiunea respectivă. Țara Banatului este pentru toți bănățenii o stare de a fi, un fel de gândi și ne simțim cu toții că aparținem de Banat și de reședința Timișoara”, a mai declarat domnul primar al Municipiului Caransebeș, Marcel Vela.

În plus, primarul Municipiului Caransebeș a adus în discuție ceea ce stătea pe buzele tuturor, dar puțini au fost cei care au avut curajul să spună: revenirea Orșovei și a Cazanelor Dunării în limita Banatului tradițional - justificând acest lucru prin faptul că acest teritoriu a aparținut mereu geografic, topografic și tradițional de Banat. Acolo trăiesc bănățeni care folosesc același grai și toate regionalismele din Banatul de Munte. Prin intermediul regionalizării, această anomalie a împărțirii teritoriale comuniste, poate fi îndreptată.

SORANA KOȘ

OASPETE DE SEAMĂ ÎN CARANSEBEȘ

ANA MARIA POPA

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și la invitația Preasfințitului Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, Înaltpreasfințitul Părinte Ierotheos Vlahos Mitropolit de Naftoktos și Sfântul Vlasie a vizitat Episcopia Caransebeșului.

Sâmbătă, 8 iunie, ÎPS Ierotheos a vizitat Mănăstirea Vasiova, iar duminică, 9 iunie, s-a aflat în mijlocul obștii monahale de la Mănăstirea Nera. Cu aceste prilej, ierarhul a săvârșit, înconjurat de un impresionant sobor de preoți și diaconi,

Sfânta Liturghie în biserica mănăstirii cu hramul „Sfânta Cuvioasa Parascheva”. După slujbă înaltul oaspete a vizitat șantierul Clinicii Nera, prima clinică de recuperare oncologică din România. „L-am cunoscut încă dinainte pe părintele Teofan, însă astăzi am avut prilejul să îi cunosc și pe ucenicii lui și pentru aceasta îl slăvesc pe Dumnezeu pentru acest dar pe care mi l-a dăruit. Îi mulțumesc de asemenea, episcopului acestei eparhii, Preasfințitului Lucian, pentru că mi-a îngăduit astăzi să slujesc în această sfântă mănăstire și mă bucur să vă cunosc pe fiecare dintre voi”, a arătat la final ÎPS Ierotheos Vlahos. În cursul serii, ierarhul ele a poposit în municipiul Caransebeș unde a vizitat Catedrala episcopală cu hramurile „Învierea Domnului” și „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” din localitate, precum și Centrul eparhial, după care s-a întâlnit cu Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului. În încheierea vizitei în Eparhia Caransebeșului, cei doi ierarhi au vizitat Mănăstirea Teiuș de lângă Caransebeș, unde au fost întâmpinați de numeroși credincioși. „În aceste zile, în eparhia noastră se află ÎPS Ierotheos Vlahos, care vizitează mai multe biserici, mănăstiri și centrul eparhial, cu prilejul unei conferințe susținute la Timișoara. Înaltpreasfinția Sa se află și în Episcopia Caransebeșului, la invitația noastră, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și considerăm oportune toate aceste întâlniri cu ierarhi din celelalte Biserici ortodoxe surori pentru întărirea ortodoxiei, pentru întărirea clerului și poporului binecredincios din eparhiile noastre și pentru consolidarea relațiilor dintre eparhiile ortodoxe din Bisericele autocefale surori. Credem că Înaltpreasfinția Sa are un cuvânt cu putere multă, credem că toate predicile și conferințele pe care le susține sunt apreciate de credincioșii noștri, iar sământa cuvântului aruncată de ÎPS Ierotheos aduce rod însutit în sufletul clerului și poporului din eparhia noastră și din țara noastră”, a arătat Preasfințitul Lucian, Episcopul Caransebeșului.

DIN LEGENDELE CARAȘULUI

DRAGONUL CU 12 CAPETE

MELANIA RÂNCEANU

Vizitată de turiști și protejată de voluntari, peștera de pe Clisura Dunării, cunoscută sub numele de Gaura cu Muscă, are una dintre cele mai fascinante legende ce s-au auzit. Povestea spune că peștera a primit numele de la o specie de muscă denumită columbacă ce a făcut ravagii printre animalele oamenilor în perioada Evului Mediu. Musca ar fi luat naștere dintr-unul din cele 12 capete ale unui balaur ce locuia în peșteră și ce a fost ucis de Iovan Iorgovan, cunoscut în istoria populară ca „Braț de Buzdugan”. Acesta s-a dus în căutarea surorii sale ce a fost înghițită de balaur, îl găsește și în lupta cu el îi reteză unul

dintre capete, după care îl omoară. Pentru a se răzbuna pe oameni, spiritul balaurului și-a transformat trupul într-o muscă ce infecta animalele sătenilor.

Această specie de muscă columbacă a trăit într-adevăr în această zonă, însă nu are nicio legătură directă cu peștera Gaura cu Muscă. Se pare că insecta a trăit în zona dintre Moldova Veche și Virciorova, însă odată cu creșterea nivelului apei și formarea lacului de baraj specia a dispărut.

Gaura cu Muscă se află pe Clisura Dunării, amplasată perfect pentru o panoramă de vis a fluviului, la aproximativ 3 kilometri după comuna Pescari, cu o fereastră în stâncă ce dă direct în Dunăre.

Foaia de Bata

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

Mihai de Mocioni

Vasile TODI

Atrecut și cea de-a V-a Gală a Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, cea mai fastuoasă și, în egală măsură, cea mai elitistă din cele de până acum și îmi doresc câteva zile de odihnă dacică fără de vise. Sigur, Gala a fost realizarea exclusivă a Senatului Uniunii, a Președintelui de Onoare al Uniunii, domnul Sorin Frunzăverde, a amfitrionului de întâlniri princiare Francisc Constantin Boldea și a laureaților care au onorat cu prezența această sărbătoare a Uniunii Banatului Istoric. Dar emoțiile? În numele acestor emoții care fac să vorbească și tăcerea, am plecat în această primăvară frumoasă ca o vară londoneză, între crestele munților Zărand, acolo unde noaptea stelele căzătoare poposesc magic pe frunțile copacilor bătrâni, înstelându-i, acolo unde pădurile foșnesc tainic și deasupra ierbii plutește adormitor mireasma florilor de munte, iar sunetele păsărilor se înalță spre aștri, succedându-se precum arătătoarele unui

ceasornic. Acolo unde *aud ce spune frul ierbii și văd un cer de aripi plin.*

Mușcatele din ferestrele casei îmi par mai vesele decât la plecare. Sufletul florilor...

În zilele ce vor urma, am programate câteva întâlniri de suflet cu Ioan Guțu, primarul comunei Birchiș, cu Ion Micurescu, primarul comunei Bata, cu Nicolae Vesa, directorul Liceului din Săvășin și cu Ghiță Pleș, directorul administrativ al Spitalului din Vatra Regală. Oameni!

Această parte a Țării Banatului, profund melancolică, a fost slujită cu dragoste creștină de întreg neamul Mocioneștilor din care unul, Alexandru, scriitorul Alexandru, ar trebui sanctificat de Biserica Ortodoxă Română.

Visez în liniștea casei, lăsându-mă pradă unei moliciuni mătăsoase și odihnitoare. La capătul acestor câtorva zile de totală solitudine, întâlnirea cu „Badea Ion”, cu sinceritatea catifelată a prieteniei sale, mă apropie de un tărâm pe care îl întâlnesc tot mai rar: al omeniei demult apuse... Aflu

de la Domnia Sa că se află la reședința cea nouă, după ce castelul neamului său, cel ce la Bulci i-a fost refuzat, Mihai de Mocioni, urmaș prin adopție a neamului care a apărat cu preț proprii averi ceva de care poporul român duce lipsă astăzi: demnitatea!

Înalt și sobru, cum îi stă bine oricărui aromân anglican, Excelența Sa, Michael Mocioni-Stîrcea, vorbește românește, asemenea fostului rege. Primind cu plăcere invitația Domniei Sale de a bea împreună o cafea pe terasa „Casei Bata”, o realizare ce trebuie trecută în circuitul turistic al Țării Banatului, am coborât atunci și acolo, împreună, treptele de aur ale amintirii până lângă temeliiile Moscopolei, loc de unde, acum trei sute de ani, strămoșii mei și ai săi care au ales unui viitor incert, tristețea bejeniei, așezându-se, după luni de călătorie, la limesul Imperiului Habsburgic.

Doi străini, aparținând aceluiași neam, bucurându-se între hotarele pământului ales de străbuni...

Această distincție este o recunoaștere a strădaniilor mele în cei cinci ani

Ion MICURESCU - primarul comunei Bata

P de domnul primar Ion Micurescu l-am „cunoscut” prin intermediul Președintelui Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, scriitorul Vasile Todî, care, de fiecare dată când revine în Timișoara de pe Valea Mureșului, povestește cu drag de prietenul pe care-l are aproape de icoana sufletului: „Badea Ion de la Bata”. Mai târziu, când l-am văzut pe scena Galei Premiilor de la Lugoj, am înțeles că toate calitățile pe care domnul Vasile Todî le creionase, erau adevărate. Un

bănățean falnic cu dragoste de neam și de locul natal, cu o familie minunată și cu o comună pe care o conduce ca pe casa domniei sale.

Domnule primar Ion Micurescu, nu demult, pe scena Teatrului Municipal „Traian Grozăvescu” din Lugoj, în aplauzele a peste 500 de oameni, în prezența soției și a celor două fiice, ați fost singurul primar din Banatul Istoric laureat cu Diploma de Excelență cu Plachetă – la nivel de comună. Ce a însemnat pentru dumneavoastră, ca om, această distincție?

► Momentul a fost înalțător și totodată onorant ca alături de personalități ale culturii românești, elitele Banatului, oameni valoroși prin ceea ce au realizat, să mă aflu și eu, primind Diploma de Excelență cu Plachetă.

Ce înseamnă pentru domnul primar Ion Micurescu această distincție, dar și pentru comuna pe care o conduce?

► Cred că această distincție este o recunoaștere a strădaniilor mele în cei cinci ani de când păstresc cele patru sate ale comunei Bata. Și dacă este prea mult spus că Bata ar putea fi capitala culturală a Colegiului Sud (din județul Arad), cu siguranță, putem afirma că Bata cunoaște o trezire la viață. Un pas înainte către revigorarea satului românesc. Spre a-l încredința cu aura de altădată a înaintașilor. Iar când spun acest lucru, nu pot să nu mă gândesc la vremurile Mocioneștilor. Că acolo unde-i domn bun, îi și traiul bun.

- va urma -

INTERVIU REALIZAT DE
MONICA GAIȚA

CASTELUL MOCIONI DIN BULCI

GRAȚIELA CÎLNIC

Aș da aproape orice să pot pătrunde în gândurile vechiului castel. Aș vrea să știu ce ar spune el dacă i s-ar pune în față o oglindă în care să-și vadă chipul resemnat, blazonul cojit, terasa spartă.

Fațada lui crăpată și portocalie pare mai înțeleaptă decât mine. Încearcă să îmi spună să nu mă necăjesc prea tare. Să îmi vad de ale mele, necopleșită de nostalgie, neanimată de cine știe ce speranțe deșarte că vechiului adăpost boieresc i s-ar mai putea întâmpla ceva bun. Eu nu i-am cunoscut pe boieri decât din povești. Iar pe el, castelul, l-am întâlnit când era deja spital de boli de plămâni, când oameni necăjiți și de multe ori foarte singuri veneau pe înserat la poarta casei noastre că să cumpere o sticlă de lapte proaspăt, cald, abia desprins cu dexteritate din rezervorul lui natural. L-am cunoscut așadar undeva la mijloc, între glorie și decădere. Nu, nu te întrista, mi-au șoptit, rugători, pereții, rupând tăcerea complice întrupată între dorul meu, alinat de vederea lor, și coaja lor spălăcită, ușurată acum de povara obligativității de a mai rezista cumva în fața ploilor, a soarelui și a nepăsării. Acum, spuseră pereții, dacă ți-ai lipit fruntea și palma de noi, ne-am liniștit. Liniștește-te și tu.

Dacă ar mai veni cineva să ne privească iar cu atâta drag, eu poate aș mai rezista câțiva ani, își făcu curaj să spună ușa de la intrarea din partea dreaptă, ușa dinspre biserică. Ușa vorbea foarte, foarte rar, e o minune să o stârnești să vorbească. N-aș fi avut cum să înțeleg valoarea mărturisirii ei, dacă cei doi stâlpi de susținere ai unei foste bănci de pe alee, încântați că m-am oprit să le fac o poză, nu mi-ar fi spus câte ceva despre caracterul complicat și secretos al ușii. Nu e o ușă ca toate ușile, nu, nu, e mult mai mult decât pare, știe atât de multe povești... Castelul a fost construit în prima jumătate a secolului XIX de către un baron cu nume complicat, Fechtig – Fechtenberg. În 1858 construcția a fost cumpărată de către Antoniu Mocioni de Foeni, a cărui familie deținea un număr mare de reședințe. De-a lungul timpului, castelul a fost vizitat de personalități de primă mână, Andrei Șaguna, Franz Liszt, Carol I, Regele Mihai.

Invidiez terasa în pătrățele albe și negre, pentru că le-a ascultat, la ceas tihnit de seară, conversațiile. Pentru că poate le-a auzit câteva secrete. Pentru că a surprins cu siguranță câteva schimburi de priviri. Pentru că a cunoscut gloria. Chiar dacă buruienile care o străbăteau dintre dalele pocnite se băteau pe burtă cu impresia falsă că au cucerit-o, au distrus-o, au anulat-o, mi-am dat seama că victoria lor nu era totală, nu era victorie. Astăzi, când castelul de la Bulci suferă cumplit degradarea, se pare că și-a regăsit stăpânul, moștenitorul de drept, Michael Stârcea, nepotul de frate a lui Ionel Stârcea Mocioni. Slujitorii de altădată al domeniului Bata-Bulci așteaptă cu încredere ca noul stăpân să-i redea castelului strălucirea de odinioară și satelor din jur binefăcătoare reînviere, consfințind astfel numele glorioasei familii.

Foaia de Birchis

„Popor din Banat, trezește-te!” - Sever BOCU ■

„Cultura și valoarea celor prezenți și-au spus cuvântul”

Agerpres - Constantin Duma

Joi, 16 mai 2013, la Teatrul Municipal „Traian Grozăvescu” a avut loc Gala Premiilor Anuale ale Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric. În cadrul evenimentului, Senatul Uniunii a decernat premii la nouă secțiuni, laureații fiind personalități din județele Timiș, Caraș-Severin, Arad, precum și din Banatul Unguresc. Ca în fiecare din ultimii cinci ani, cu această ocazie au fost laurate - cu Diploma de Excelență cu Plachetă -, personalități cu rezultate excelente în domeniul în care își desfășoară activitatea. Premiile în domeniul administrației au fost acordate primarului Aradului, Gheorghe Falcă și primarului comunei Bata, Ion Miculescu. Printre laureații din acest an s-au aflat actorul Ion Caramitru, caricaturistul Ștefan Popa Popa's, Academicianii Ion-Gheorghe Boldea și Ioan Munteanu, scriitorul Șerban Foață, istoricul Victor Neumann, muzicologul Dumitru Jompan, jurnalistul Dan Radosav, PS Siluan Mănuilă - episcopul românilor ortodocși din Ungaria, sportiva Corina Căprioriu (vicecampionă olimpică la judo), prof. Rozina Ghiorghioni și învățătoarea Gabriela Sârbu.

În calitate de invitat de onoare al Președintelui Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, primarul comunei Birchis, domnul Ioan Guțu ne-a onorat cu prezența la acest eveniment al recunoștinței bănațene. Mai mult - după ce anul trecut a fost premiat pentru eforturile de ridicare ale comunei Birchis -, domnul primar Ioan Guțu a fost cel care a decernat premiul unui prieten și coleg de administrație al domniei sale. Este vorba despre primarul comunei Bata, domnul Ion Miculescu.

După încheierea evenimentului am ținut să aflăm impresiile lăsate de Gala din acest an domnului primar Ioan Guțu, și să vi le împărtășim și dumneavoastră. „Am participat pentru a doua oară la Gala

Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, eveniment important în care cultura și valoarea celor prezenți și-au spus cuvântul.

Am avut bucuria ca alături de laureații din anii trecuți, anul acesta, personalități importante din domeniul științei, culturii și administrației să urce pe scenă pentru a-și primi diploma și placheta de excelență.

Sincer să fiu, acum la Lugoj, am asistat la o organizare excepțională și o participare din partea publicului primitor cum numai lugojenii știu să o facă.

Consider că un merit deosebit în organizarea acestei manifestări a avut președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, domnul Vasile Todî.

Cu câteva săptămâni înainte de a se stabili locul unde se va desfășura gala, am avut o discuție cu domnul președinte Vasile Todî. Sincer să fiu eram nemulțumit, că sunt discuții și propuneri, ca anul acesta evenimentul să fie găzduit de către municipiul Lugoj în sala Teatrului Municipal. De multe ori omul se mai înșală, și într-adevăr de această dată nu aveam dreptate. Reușita acestei manifestări în orașul de pe Timiș se datorează și faptului că sala Teatrului Municipal din Lugoj a fost plină până la refuz, cu un public foarte primitor ceea ce a făcut ca pe parcursul întregului eveniment emoțiile să fie din ce în ce mai mari.

Nu pot să trec cu vederea faptul că pe lângă atâtea personalități importante care au fost premiate, am avut bucuria și onoarea să-l avem în mijlocul nostru pentru a-i oferi respectul cuvenit, pe maestrul Ion Caramitru.

Așadar, urmează ca Senatul Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric să stabilească unde va avea loc Gala anul viitor. Eu optez tot pentru Lugoj!”, ne-a declarat domnul Ioan Guțu, primarul comunei Birchis.

NICOLETA BĂDESCU

Urbe d'ale noastre

A

amânat, adv. = întârziat
arvăluc, = aldămaș
armițâie = taxă
a artui, vb. = a pune ceva la loc

aizâmban, s.n. = tren
albiele, s.f. = pudră de fardat
anțârț, adv. = cu doi ani în urmă
arie, s.f. = terenul gospodăriei unde se depozitează ferajele
arvăluc, s.n. = aldămaș

armițâie = taxă
a artui, vb. = a pune ceva la loc
aizâmban, s.n. = tren
albiele, = pudră de fardat
anțârț, adv. = cu doi ani în urmă

Rubrică coordonată de Vasile TODÎ

LĂCAȘURILE DE CULT DE PE RAZA COMUNEI NOASTRE

ROXANA ANDRIEȘ

Avem la nivelul comunei trei biserici ortodoxe și anume biserica ortodoxă de la Căpâlnaș, biserica ortodoxă de la Birchis și biserica ortodoxă de la Ostrov. Mai avem cultul baptist, pentecostal, adventist de ziua a 7-a. Așa că pentru ca populația comunei să aibă pusă la dispoziție o biserică așa cum trebuie pentru fiecare credincios, am implicat și comunitatea locală. Având în vedere faptul că sumele care au fost colectate de către preoții parohi la nivelul comunei de la cetățeni pentru a sprijini unele lucrări la lăcașurile

de cult nu ajungeau, erau foarte mici, atunci m-am implicat la nivelul comunității ca aceste lăcașuri de cult să fie reabilitate”, a subliniat primarul comunei Birchis, domnul Ioan Guțu.

Astfel la biserica ortodoxă din satul Căpâlnaș care este și un monument de arhitectură, biserica a fost pictată de pictorul Alexici, un pictor sârb, fiind singura biserică din România făcută de el. Prin forma și stilul picturii, ea a fost declarată monument de arhitectură și în 2007 s-au alocat 1 miliard de lei pentru reabilitarea acestui lăcaș de cult, deoarece avea turnul care trebuia dărâmat și refăcut, erau lucrări exterioare, lucrări interioare la mobilier. Într-un final s-a reușit punerea la punct a acestei biserici.

Biserica din Birchis, deși are 100 de ani de când a fost construită, nu a fost niciodată pictată înăuntru. Cu sprijinul Primăriei, al Consiliului Local, al Consiliului Județean și a enoriașilor, a credincioșilor în 2007 au început lucrările la picturi.

Totodată, pe lângă această biserică, s-au alocat în anul 2008 și anul 2009 suma de 500 milioane lei vechi și pentru biserica din satul aparținător Ostrov, unde s-a făcut o reabilitare interioară.

DESTINUL CASTELELOR DE PE „VALEA LOAREI” BĂNĂȚEANĂ

MARIA DAICU

În alte secole, clădirile monumente istorice din vestul țării aparțineau moșierilor, conților, familiilor nobiliare. Astăzi, rudele foștilor proprietari le-au recuperat, prin justiție, dar de majoritatea fabuloaselor construcții s-a ales praful.

Un castel celebru din vestul țării a aparținut familiei Teleki și se află în satul Căpâlnaș din comuna Birchis. Clădirea are o istorie controversată, la limita dintre realitate și ficțiune, iar personajul principal este ultimul locatar al castelului, contele Bubi Teleki, despre care se spune că și-a petrecut ultimii ani din viață muncind într-o haltă și, uneori, recitând versuri în latină trecătorilor. Castelul a fost retrocedat prin hotărâre judecătorească. Înainte de naționalizare, proprietarul castelului era Ecaterina Teleki. Bubi Teleki, fiul Ecaterinei, a redactat un act prin care o recunoștea ca soră nelegitimă pe o anume Eva Oprescu. Fiul acesteia, Dan Crăciun Oprescu, farmacist, a revendicat castelul.

Dacă vechii proprietari le-au redobândit, ei au obligația să le și reabiliteze. Acest lucru nu este atât de simplu pe cât pare, costurile fiind foarte mari. Legea prevede ca proprietarii să nu plătească impozit pe ele, dar acest lucru nu este destul de stimulat. Exista însă speranța ca prin sprijinul Ministerului Culturii acest lucru să fie posibil, din sumele alocate pentru monumentele istorice.

ECOURILE GALEI PREMIILOR, ÎNUĂLUIE ÎN RECUNOȘTINȚĂ

A trecut mai bine de o lună de la cea de-a V-a ediție a Galei Premiilor Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, dar ecourile și recunoașterea acestui eveniment sunt la fel de actuale și proaspete în mintea celor care au fost prezenți în data de 16 mai 2013 la Teatrul Municipal din Lugoj. Și amintirile înfloresc, se transformă, ca bobocii florilor în luna lui mai și se împrăștie în adierea vântului. Astfel se face că prin mijloacele tehnologice moderne sau prin viu grai, Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric primește încă felicitări. Acest lucru ne-a determinat să continuăm să vă împărtășim dumneavoastră, cititorilor noștri, mai multe dintre opiniile care într-un fel sau altul, cum subliniam și mai sus, au ajuns la redacție, în speranța că ne veți împărtăși bucuria și, cine știe, poate anul viitor ne veți fi chiar părtași.

„Printr-o asemenea unitate în diversitate putem schimba statutul regiunii”

Victor NEUMANN
Istoric

Agerpres - Constantin Duma

„M-am simțit excelent la această gală, organizarea a fost impecabilă. Mi s-a părut că pentru un asemenea eveniment de nivel regional, dar și cu alură națională, domnul președinte Vasile Todî a reușit să adune o mare diversitate de oameni de cultură, dar și de specialiști în diferite domenii, oameni politici

din diverse partide și să ne așeze pe toți la un loc. Publicul a fost foarte cald, atent, receptiv la ceea ce s-a întâmplat pe scenă. Printr-o asemenea unitate în diversitate, ca ceea ce s-a întâmplat astăzi, putem schimba statutul regiunii, al societății noastre, să o implicăm mai mult, să găsim calea potrivită pentru a face un pas înainte. Așa cum s-a și spus de câțiva dintre laureați, este o suferință la nivelul societății românești, o sărăcire galopantă și o scădere a nivelului cultural, intelectual, o promovare a non-valorilor în dauna valorilor și asta, sigur, a creat un handicap pentru întreaga țară. România are mare nevoie de o schimbare. De undeva trebuie început. Eu cred că sunt orașe și sunt anumite regiuni sau județe unde există acest simț al măsurii și există un potențial uman care-și dorește să iasă în evidență prin ceva valoros. Eu cred că există posibilitatea, și asta s-a văzut astăzi.”

„Aici este cu totul altceva”

Șerban FOARȚĂ
Poet

Agerpres - Constantin Duma

„Plec cu impresii mult mai bune decât îmi erau așteptările. Îmi închipuiam că este mai mult sau mai puțin un fenomen local, localista, localnic, cum vreți, dar am văzut aici că este cu totul altceva. Într-adevăr, domnul Vasile Todî este un excelent amfitrion și are fler să adune personaje unori incongruente între ele, dar, în același timp, personaje ce pot sta un timp sub același acoperiș. Asta pentru că stau în ceva ce s-ar numi neapărat armonie, ci comuniune. Nu am fost surprins de premiul pe care l-am primit, dar am fost surprins de un lucru, de faptul că domnul

președinte Vasile Todî mă cunoaște, dar eu nu-l mai cunoșteam. Sigur, spune adevărul. El având 17-18 ani, a venit la terasa Continental, eu eram acolo cu câțiva și am fost foarte amabil cu el. Asta l-a impresionat foarte mult. Că eu eram, oarecum, cine eram, iar el era un puști.”

„De multă vreme nu mi-a fost dat să văd atâta valoare, atâtea valori pe metru pătrat”

Dan RADOSAV
Jurnalist

Agerpres - Constantin Duma

„Joi, toți lugojenii și toți participanții la „Gala premiilor anuale ale Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric”, editia a V-a, au avut parte de o vreme superbă și de un eveniment de excepție. Numai în mintea mea, în momentul în care am fost premiat s-a așternut ceața. O ceață a bucuriei greu împărtășibile, după cum s-a și văzut. Să te vezi printre atât de multe personalități, care au marcat prin activitatea științifică, artistică, cultural-religioasă, educațională, administrativă, dar și printr-o viață demnă de povestit și de urmat, nu este prea ușor de digerat. De aici și ceața care, pe moment, m-a cuprins în mrejele ei.

Ei bine, când am reușit să înlătur ceața care se juca cu mintea și sufletul meu, am deslușit câteva lucruri pe care vreau să le amintesc acum.

Mai întâi, apreciez că, în ciuda austerității mai mereu invocată, de la Bruxeless, de la București, Timișoara, Lugoj sau de aiurea, Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric a găsit „soluția miraculoasă” pentru continuitate, pentru a-i aduna laolaltă pe cei pe care Senatul Uniunii i-a considerat crema Banatului în anul de grație 2013.

Doi - Sufletul acestei Gale, ca de altfel și amfitrionul acestui eveniment fără egal, cel puțin la nivelul Banatului, a fost și de această dată președintele Uniunii, domnul Vasile Todî.

Trei - Banatul Istoric, dar și cel de astăzi, a rămas și acum în mintea și în sufletul multora.

Patru - De multă vreme nu mi-a fost dat să văd atâta valoare, atâtea valori pe metru pătrat. Bănățenism autentic, românism, așijderea.

Cinci - Atunci când reușești să aduni laolaltă valori autentice din domenii dintre cele mai diverse (academicieni, înalte fețe bisericesti, artiști de clasă mondială, dascăli, șefi de administrații locale și județene din patru județe, dar și din Serbia și Ungaria) se cheamă că este o „reuniune de clasă”. Și se mai cheamă că cine a reușit să-i adune laolaltă este un mare caracter. De fapt, este un Om adevărat. Un frate de nădejde.

Și o ultimă remarcă. Nu spectacolul în sine, nu Gala în sine au dat măreție acestui eveniment, ci calitatea oamenilor prezenți la, o spun chiar dacă mă repet, un eveniment pe care presa din Banat, iată, cu o excepție, nici măcar nu-l visează.

Agapa de la sfârșitul Galei i-a apropiat și mai mult pe cei care joi s-au simțit ca frații. Frați, măcar într-o dreptate istorică, hrană pe care Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric le-o oferă de ani buni.

Recunoștință veșnică Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, precum și celui care ține

în viață această formă de simțire profundă și de trăire autentică. Iată, deci, că se poate... și altfel...!”

„A fost ceva frumos și neașteptat”

Dan BEDROS,
*Consul Onorific
al Republicii Franceze la Timișoara*

Agerpres - Constantin Duma

„Gala din acest an mi s-a părut mult mai densă, mult mai completă, iar modul în care au fost alese personalitățile –din domenii diverse, modalitatea de prezentare neformală, printr-o poveste, a creat o lejeritate în apreciere și o atractivitate mai mare. A fost și mai lungă datorită personalităților, pentru că fiecare reprezintă ceva

în domeniul său. Din punctul meu de vedere a fost totul foarte bine organizat, dar sala Teatrului Municipal din Lugoj s-a dovedit neîncăpătoare pentru toți cei care și-au dorit să participe la eveniment. Publicul a fost de asemenea diferit, a înțeles ce se întâmplă pe scenă și toți au stat de la început până la sfârșit. Invitația pe care am primit-o a fost onorantă, mai ales că noi, cei din domeniul tehnic nu suntem atât de implicați în domeniul culturii, al artei și au fost lucruri care au dat valoare și conținut și poate de acea m-am simțit deosebit. Dacă noi inginerii punem pietrele, artiștii pun florile. Am avut și o mare satisfacție să văd că i s-a acordat o distincție și Academicianului Boldea, pentru că a fost coleg de promoție cu mine și l-am apreciat la fel de mult. Familia Boldea este o familie remarcabilă, care în condiții dificile s-au crescut unul pe altul și toți au terminat studiile. Mă bucur, după ceea ce am văzut astăzi, că anul trecut și eu am fost laureatul acestei gale. A fost ceva frumos și neașteptat, mă bucur că m-am aflat în sală.”

„Cuvinte nu doar materiale ci, în mod deosebit, spirituale”

Preasfințitul Paisie Lugojanul,
Episcopul-vicar al Timișoarei

Agerpres - Constantin Duma

„Este prima ediție la care am participat și m-am bucurat de prezența tuturor invitațiilor, de faptul că am reușit să transmit binecuvântarea Înalt-preasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului, că am fost alături de Preasfințitul Episcop Lucian al Caransebeșului și Preasfințitul Siluan al Episcopiei Ortodoxe Ro-

mâne din Ungaria, de președinții de consilii județene, de toți laureați, indiferent de domeniul din care vin. Am apreciat foarte mult cuvintele lor, cuvinte nu doar materiale ci, în mod deosebit, spirituale. De asemenea, m-am bucurat că domnul primar Francisc Boldea și domnul președinte, Vasile Todî, m-au rugat să binecuvânteze deschiderea acestei gale extraordinare și m-am gândit că, fiind în perioada pascală, putem să cântăm împreună: Hristos a Înviat!”

**PAGINĂ REALIZATĂ DE
MONICA GAIȚA**